

**TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
KADINA YÖNELİK ŞİDDETİN SEBEPLERİNİN TÜM
YÖNLERİYLE ARAŞTIRILARAK ALINMASI
GEREKEN TEDBİRLERİN BELİRLENMESİ
AMACIYLA KURULAN
MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONU**

**(10/ 96, 234, 409, 501, 698, 1743, 1747, 1912, 2187, 2203,
2303, 2353, 2389, 2477, 2673, 2675, 2697, 2830, 2976, 2979,
3019, 3109, 3206, 3430, 3476, 3479, 3482, 3484, 3485, 3493,
3504, 3505, 3508, 3510, 3685, 3723, 3918, 3919, 3920, 3921,
3922, 3923, 3924)
TUTANAK DERGİSİ**

**6'ncı Toplantı
2 Haziran 2021 Çarşamba**

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

Sayfa

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Öznur Çalık'ın, Komisyonun bugünkü gündemine, Millî Eğitim Bakanı Ziya Selçuk'a ve bürokratlara hoş geldiniz dediğine ve teşekkür ettiğine ilişkin açıklaması

2.- Komisyon Başkanı Öznur Çalık'ın, Ankara Milletvekili Gamze Taşcier'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

III.- AÇIKLAMALAR

1.-Ankara Milletvekili Gamze Taşcıer'in, sunum yapan konuğa soru sorulduğunda, karşılıklı fikir alışverişi ve müzakere yapılabilecek bir ortamın sağlanmasını talep ettiğine ilişkin açıklaması

IV.- SUNUMLAR

1.- Millî Eğitim Bakanı Ziya Selçuk'un, kadına ve çocuğa, aile içine yönelik şiddete karşı Millî Eğitim Bakanlığının eğitim yoluyla mücadelesi hakkında sunumu

**KADINA YÖNELİK ŞİDDETİN SEBEPLERİNİN TÜM YÖNLERİYLE ARAŞTIRILARAK
ALINMASI GEREKEN TEDBİRLERİN BELİRLENMESİ AMACIYLA KURULAN
MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONU**

(10/ 96, 234, 409, 501, 698, 1743, 1747, 1912, 2187, 2203, 2303, 2353, 2389, 2477, 2673, 2675,
2697, 2830, 2976, 2979, 3019, 3109, 3206, 3430, 3476, 3479, 3482, 3484, 3485, 3493, 3504, 3505,
3508, 3510, 3685, 3723, 3918, 3919, 3920, 3921, 3922, 3923, 3924)

6'ncı Toplantı
2 Haziran 2021 Çarşamba

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Kadına Yönelik Şiddetin Sebeplerinin Tüm Yönleriyle Araştırılarak Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu 13.12'de açıldı.

Komisyon Başkanı Öznur Çalık,

Komisyonun bugünkü gündemine, Millî Eğitim Bakanı Ziya Selçuk'a ve bürokratlara hoş geldiniz dediğine ve teşekkür ettiğine,

Ankara Milletvekili Gamze Taşcier'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklama yaptı.

Ankara Milletvekili Gamze Taşcier, sunum yapan konuğa soru sorulduğunda, karşılıklı fikir alışverişi ve müzakere yapılabilecek bir ortamın sağlanmasını talep ettiğine ilişkin açıklama yaptı.

Millî Eğitim Bakanı Ziya Selçuk tarafından, kadına ve çocuğa, aile içine yönelik şiddete karşı Millî Eğitim Bakanlığının eğitim yoluyla mücadelesi hakkında sunum yapıldı.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından saat 15.30'da toplantıya son verildi.

2 Haziran 2021 Çarşamba

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 13.12

BAŞKAN: Öznur ÇALIK (Malatya)

BAŞKAN VEKİLİ: Tuba VURAL ÇOKAL (Antalya)

SÖZCÜ: Çiğdem ERDOĞAN ATABEK (Sakarya)

KÂTİP: Esin KARA (Konya)

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Çok Kıymetli Bakanım, değerli Komisyon üyesi milletvekili arkadaşlarım, basınımızın değerli temsilcileri; hepinizi sevgi, saygı, muhabbetle selamlıyorum ve Komisyon toplantımıza hoş geldiniz diyorum. (*)

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Öznur Çalık'ın, Komisyonun bugünkü gündemine, Millî Eğitim Bakanı Ziya Selçuk'a ve bürokratlara hoş geldiniz dediğine ve teşekkür ettiğine ilişkin açıklaması

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Bugün, Kıymetli Millî Eğitim Bakanımız yıllara mazhar eğitim tecrübesiyle Bakanlığımızı temsil ediyor. Tecrübeleriyle, birikimiyle uzun yıllar eğitime hizmet etmiş Ziya Öğretmenimiz bugün bizimle birlikte. Ben, Ziya Bakanım ve değerli yöneticilerine bir kez daha Komisyonumuz adına hoş geldiniz diyorum.

Sayın Bakanımızla birlikte bugün, Mehmet Fatih Leblebici Strateji Geliştirme Başkanımız, Burcu Eyisoy Dalkıran Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Genel Müdürümüz, Mehmet Nezir Gül Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürümüz, Songül Koçer İzleme ve Değerlendirme Daire Başkanımız, Ahmet Er Strateji Değerlendirme Daire Başkanımız Sayın Bakanımıza eşlik etmekte ve bugün, Komisyonumuza inşallah Millî Eğitim Bakanlığımızın kadına ve çocuğa aile içine yönelik şiddette eğitimle mücadelemizi bizlerle paylaşacak.

Ülkemizin istikbalinin güvencesi olan Millî Eğitim Bakanlığımızın yoğun çalışma programına rağmen, Komisyonumuza zaman ayırdığı için Kıymetli Bakanım ve değerli bürokratlarımıza çok teşekkür ediyorum.

Eğitimi ihmal eden, ikinci plana atan toplumların aydınlık ve müreffeh bir gelecek inşa etmelerinin mümkün olmadığını hepimiz biliyoruz. Güçlü kadın, güçlü aile, güçlü Türkiye idealine ancak nitelikli bir eğitim ve öğretimle ulaşabileceğimizi özellikle ifade etmek isterim. Bizler ilk emri “İkra!” yani “Oku!” olan bir dinin mensuplarıyız, bizler “Beşikten mezara kadar ilim tahsil ediniz.” buyuran bir Peygamber’in ümmetiyiz. Bir insanın canının dokunulmazlığına ve haklarına saygı üzerinden inşa edilen eğitimin, şiddetle mücadelenin en önemli unsuru olduğunun farkındayız.

Canın dokunulmazlığına odaklanan eğitimle kadına yönelik şiddeti, insana yönelik şiddeti, canlıya yönelik şiddeti konuşmaya dahi ihtiyaç kalmayacağı bir dönemi hepimiz tasavvur ediyoruz.

Kıymetli Bakanım, değerli milletvekili arkadaşlarım, kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddetin yalnızca kanuni bir düzenleme olmadığını, idari tedbirlerle ortadan kaldırılamayacağını hepimiz biliyoruz. Bu vesileyle zihinsel bir değişime ve dönüşüme ihtiyacımız olduğunun altını özellikle çizmek isterim. “Şiddete karşı sıfır tolerans” diyoruz ve bu ilkeyle yürüttüğümüz politikamız, şiddetten arınmış bir toplumun oluşturulması hepimizin en önemli hedefi. Bu amaçla kadına yönelik şiddetle mücadele (*) Coronavirus salgını sebebiyle toplantı salonundaki Başkanlık Divanı üyeleri, milletvekilleri, katılımcılar ve görevli personel maske takarak çalışmalara katılmaktadır.

ve kadın erkek fırsat eşitliği bilincinin çok küçük yaşlarda yerleşmesi gerektiği kanaatindeyiz. Kadına yönelik şiddetin bütün disiplinler tarafından en üst seviyede mücadeleye ortak olduğunu biliyoruz ve paydaşlarımız içerisinde -en önemli- eğitimin bu konudaki önemini bilerek Millî Eğitim Bakanımızı Komisyonumuza davet etmiş vaziyetteyiz.

Şiddetin kaynağına indiğimiz zaman öğrenilen bir davranış olduğunu görüyoruz ve öğrenilen davranış olarak ortaya çıktığı görüldüğünde de bireyin aile hayatında görerek veya bizzat maruz kalarak deneyimlediği şiddet davranışını ileriki zamanlarda kendisinin bir rol model olarak uygulaması da muhtemel bir hâle geliyor. Birey olmayı, sosyalleşme sürecinde bireyin yetişkinlik evresi, ailesi, çevresi ve deneyimleri belirlemekte. Erkek bireyin, erkek evlatlarımızın, çocuklarımızın ev içinde babasının annesine uyguladığı şiddeti görerek ve öğrenerek büyümesi, kadınlarımızın, kız çocuklarımızın ise annesinin maruz kaldığı şiddete müdahale etmeyip kabullendiğini görerek büyümesi hem erkek evlatlarımız, çocuklarımız hem de kız çocuklarımızın gözünde şiddetin normalleşmesine ve öğrenilerek aynı şiddetin tekrarlanmasına yol açtığı oldukça açıktır. Bu vesileyle kadına yönelik şiddete karşı bilinç oluşturma ilk basamağı, eğitimi ilk aldığımız kurum aile kurumu. Ardından eğitim kurumlarımız gelmektedir. Okul öncesinden lise sonuncu sınıfa kadar geniş bir sorumluluğu olan Millî Eğitim Bakanlığımız kadına yönelik şiddeti önleme kapsamında çok önemli bir paydaştır. Bakanlığımız şiddetle mücadelede bilinçlendirme ve farkındalık oluşturma anlamında çok önemli roller oynamaktadır. 6284 sayılı Kanun'un Kurumlararası Koordinasyon ve Eğitim başlıklı 16'ncı maddesinin altıncı fıkrasında "İlköğretim ve ortaöğretim müfredatına, kadının insan hakları ve kadın erkek eşitliği konusunda eğitime yönelik dersler konulur." hükmü yer almaktadır.

Şiddetle topyekûn mücadele için, toplumsal farkındalık ve duyarlılığın artırılması için hepimizin hassasiyet göstermesi gerektiğini, Bakanlığımızın da bu konuda çalışmalarını olduğunu biliyoruz. Bu vesileyle, kadına yönelik şiddetle ve aile içi şiddetle mücadele kapsamında farkındalık oluşturma ve duyarlılığın artırılması, zihinsel değişimin ve dönüşümün eğitimin ilk basamağı olan kreşlerden, anaokullarından üniversiteye kadar olan zamandaki yapılan çalışmaları ve mevcut eğitim müfredatlarını, programlarını Sayın Bakanımızdan bugün, inşallah dinleyeceğiz ve Komisyonumuza bilgi vermek üzere ben, Kıymetli Bakanım söz bırakmak istiyorum. Bir kez daha Sayın Bakanım ve değerli bürokratlarımıza hoş geldiniz diyorum.

GAMZE TAŞCIER (Ankara) - Sayın Başkan, Sayın Bakan sunumunu yapmadan önce usul üzerine bir söz alabilir miyim?

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK - Usulümüz belirlenmiş vaziyette ama.

GAMZE TAŞCIER (Ankara) - İşte, onun için söz almak istiyorum.

III.- AÇIKLAMALAR

1.-Ankara Milletvekili Gamze Taşcier'in, sunum yapan konuğa soru sorulduğunda, karşılıklı fikir alışverişi ve müzakere yapılabilecek bir ortamın sağlanmasını talep ettiğine ilişkin açıklaması

GAMZE TAŞCIER (Ankara) - Çok teşekkür ederim.

Sayın Bakan, değerli bürokratlar hepiniz hoş geldiniz.

Sayın Başkan, daha önceki toplantıda, özellikle en son yaptığımız İçişleri Bakanının katıldığı toplantıda, biz sorularımızı sorduk, üç dakika gibi çok kısa bir sürede sorularımızı sorduk ve Sayın Bakan sunumunu yaptıktan sonra dahi "Soru sorma fırsatı vereceğim." dediniz ama zaman nedeniyle bu fırsatı bir türlü bulamadık.

Şimdi, bu tür komisyonların amacı çözüm üretmekse eğer burada bizim fikirlerimizi söyleyip gitmekten ziyade karşılıklı bir fikir alışverişi ve müzakere ortamının oluşması lazım.

Şimdi, ben sorumu soracağım, Sayın Bakan cevaplayacak, e, ben karşılıklı müzakere yapamadıktan sonra o zaman buraya katılmaman hiçbir anlamı yok. Sizin de benim de Sayın Bakanın da vakti çok kıymetli. Ben sorularımı yazılı olarak sunarım, yazılı olarak cevap alırım. Buradaki amaç, karşılıklı fikir alışverişi ve önerilerde bulunabilmek olmalı.

Bu nedenle de sizden talebim, lütfen, bizler sorularımızı sunduğumuzda, sunumu yapan konuk her kimse, karşılıklı fikir alışverişi ve müzakere yapabileceğimiz bir ortamı sağlamanız. Aksi takdirde, ben tutanaklardan bu konuşmaları dinlerim, sorumu yazılı olarak sunarım, yazılı olarak da cevapları zaten okurum. Eğer gerçekten çözüm üretmek istiyorsak ki emek harcıyoruz hepimiz, ben o konuda niyetin de o olduğunu düşünüyorum ama bu şekilde olaksa çözüm üretemeyiz.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

2.- *Komisyon Başkanı Öznur Çalık'ın, Ankara Milletvekili Gamze Taşcier'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması*

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Gamze Hanımcığım, çok teşekkür ediyorum.

Tabii ki gönül arzu ediyor ki sınırsız bir süreyle, sınırsız bir şekilde konuşalım, müzakere edelim ama siz de takdir edersiniz ki Komisyonumuzun süresi üç ay ve bu üç ay içerisinde de Sayın Bakanlarımız... Ki çok kıymetli görüyorum bakanlarımızın kadınıımızı önemsemesinden kaynaklı Komisyonumuzun davetini bir telefonla “Mevzubahis kadınsa, mevzubahis insansa memnuniyetle” deyip, kabul edip buraya gelmelerini ve üç dakikayı usulde belirlemiş olmamıza rağmen hiçbir arkadaşımızın üç dakika sınırı içerisinde kalmadan, en az yedi, sekiz, hatta on, bazen on iki dakika sorularıyla...

GAMZE TAŞCİER (Ankara) – Normalde, Sayın Başkan, hiç sınır olmaması lazım, biz Komisyonun ana üyesiyiz.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Biliyorum.

GAMZE TAŞCİER (Ankara) – Ama karşılıklı fikir alışverişi olmazsa... Yani, evet, üç ay gibi bir sınırlı süre verildi ama çözüm üretemedikten sonra hiçbir anlamı yok.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Gamze Hanımcığım, inşallah, sorularımızı sorduğumuzda da Sayın Bakanlarımızın vermiş olduğu cevapların tatminkâr olacağını umut ederek usule Sayın Bakanımıza sözü vererek başlamak, sonrasında da sunumu bittikten sonra sizlere, Komisyon üyesi arkadaşlarımıza sorularını sormak üzere söz vereceğim. Sonrasında da imkân dâhilinde, imkânımız olursa memnuniyetle müzakereye de açarız, konuşulması gereken konuları da konuşuruz.

Buyurun Kıymetli Bakanım.

IV.- SUNUMLAR

1.- *Millî Eğitim Bakanı Ziya Selçuk'un, kadına ve çocuğa, aile içine yönelik şiddete karşı Millî Eğitim Bakanlığının eğitim yoluyla mücadelesi hakkında sunumu*

MİLLÎ EĞİTİM BAKANI ZİYA SELÇUK – Sayın Başkan, çok kıymetli Komisyon üyeleri, çok değerli milletvekilleri, çok değerli katılımcılar; hepiniz hoş geldiniz, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Tabii, böyle bir konu ya da başka bir konu, her ne olursa olsun, öncelikle temel hizamız olan Anayasa'ya bakmakta yarar var diye düşünüyorum çünkü daha sonra yapacağımız her türlü iş ve işlemi belirleyen temel taş olarak Anayasa'mız bize neyi öngörüyor ve bu bağlamda neler yapılabilir, bir değerlendirme yapmakta yarar var diye düşünüyorum çünkü Anayasa'mızda herkesin ayrım gözetmeksizin kanun önünde eşit olması, bundan sonraki tartışmaların tamamını zaten ortadan kaldırıyor. Yani, böyle bir Anayasa maddesi, sonrasında şöyle miydi, böyle miydi ya da farklı düşünebilir miyiz, farklı bakabilir miyiz şeklindeki bütün tartışmaları ortadan kaldıracak bir muhteva sunuyor. Hiç

kimseye hiçbir şekilde imtiyaz tanınmamasıyla ilgili vurgu zaten 10’uncu maddede kendisini gösteriyor ve bu vurgu esasen “imtiyaz” kelimesinin kökenine bakıldığında, etimolojisine bakıldığında meseleyi daha anlamlı hâle getiriyor. 42’nci maddeye de özellikle eğitim öğretim açısından bakıldığında, orada da tabii ki çok temel vurgular var ve özellikle kız çocuklarının eğitimi hususunda ortaya konulan sarih ifadeler bir şekilde bize yol gösterici bir nitelik taşıyor ve kız çocuklarının okullaşma oranıyla ilgili ortaya konulan gelişme de zaten bu konudaki dirayeti, arzuyu, isteği gösteriyor.

Bu çerçevede baktığımızda, Anayasa’nın ilgili maddelerinin bizim bundan sonraki tüm süreçlerde... Kanuni süreçler yüce Meclisimizin yetkisindedir ve bu süreçler çerçevesinde de esasen uygulamalarda karşılaşılan durumlara ilişkin olarak ortaya çıkan tabloları da elbette ayrıca değerlendirmek gerekir.

Tabii, kadın hakları anlamında, evrensel insan hakları bağlamında ortaya konulan çerçeve çok önemli çünkü meselenin özünün insan olması ve biz insanı konuşurken kadın ve erkeği konuşuyor olmamız, yine bir merkez olması, bir hiza olması bakımından insan odaklı bir bakış açısını da beraberinde getiriyor ve vazgeçilmez bir çerçeveyi de bize sunuyor.

Tabii, dünyanın değişimi, dönüşümü, sadece Türkiye’de değil bütün dünyada, özellikle erken sanayileşmenin sürecinde ve sonrasında ortaya çıkan kadın hakları, kadınların çalışması, kadınların işe yönelik durumları, aile kavramının içeriği, bütün bunlar bize çok geniş çaplı, köklü bir değişimin de aslında iki yüz yıldır sürdüğünü gösteriyor ve sosyal hayattaki, ailedeki hem kadının dışarıdan algılanması hem de kadının öz algısı yani kendini algılaması konusundaki dönüşümün de gün geçtikçe bir farklılaşma içinde olduğunu görüyoruz ve insanlığın taşıdığı ortak vicdanın, ortak algının, ortak örfün bize bu konuda yeterli bilinç alanını da sağladığını görüyoruz.

Bu çerçevede, özellikle şunu söylemek isterim: Bilimsel olarak da bu konuda yapılan çalışmaların, kadın çalışmalarının, kadına yönelik çalışmaların son zamanlarda kendi tekâmülü içerisinde dönüştüğünü de görüyoruz. Problemlerin çözümü adına da bu araştırmaları tabii ki çok değerli buluyoruz ve bilimsel çalışmaların ilgili kurumlara, kuruluşlara, sivil toplum kuruluşlarına, üçüncü sektör olarak vakıflara, derneklere bir yol açması ve yapılacak olan tartışmaların niteliğinin yükseltilmesi bakımından da çok değerli diye düşünüyoruz. Bu, bizim için de bir yükümlülük zaten yani bu, bir tercih meselesi değil, bizim bu konuda bir mecburi istikametimiz de var.

Kadın hakları konusunda sağlıklı bir duruş belirlemek ve bunun etik zeminini oturtmak elbette sadece akademik çevrelerin ya da üçüncü sektörün vazifesi değil, kamu kurumları açısından da bunu ısrarla ele alıp tartışmak ve yeniden değerlendirmeler yapmakta yarar var. Kadın haklarının geniş bir toplumsal düzlemde, derinden kavranması, bu hakların gerekliliğinin bireysel düzeyde bir zihniyet dönüşümüne, bir paradigmal dönüşüme hizmet edecek şekilde kendi mecrasını bulması son derece kritik ve sadece ülkemizdeki çalışmalar ışığında değil, uluslararası çalışmaların da bu konuda ortaya koyduğu veriler gerçekten gün geçtikçe billurlaşıyor, berraklaşıyor. Bunları da dikkate alarak eleştirel bir yaklaşımı asla elden bırakmadan böyle bir çerçeveyi beslemekte yarar var diye düşünüyoruz.

Elbette birçok bilimsel alan, hukuk gibi, antropoloji gibi, sosyoloji gibi, psikoloji gibi, ekonomi, kültür, sanat, din gibi birçok kültür ve disiplin alanları bu konularda bizim için ciddi bir yol haritası sunuyor ve bizim, özde insan olmakla ilgili mükellefiyetimizin ortaya koyduğu tablo, bir şekilde kadın hakları konusunda da zaten doğal bir sonucu ortaya koyuyor.

Kadına yönelik şiddeti sadece Türkiye’de değil, tabii, dünyada da mevcudiyetini sürdüren temel bir sorun ve çözümü konusunda da acilin çok ötesinde ele almamız gereken bir mesele diye görüyoruz ve aile içinde yetişen çocukların topluma katılma süreci, çocuğun sosyalleşme süreci, çocuğun karşılaştığı

rol modellerin bize gösterdiği hususiyetler, bunların hepsi aileyi de bir şekilde öne çıkarıyor. Sağlıklı aile ortamı içinde büyüyen çocuklarımızda şiddet davranışlarının gözlemlenmiyor olması ve oralarda daha sağlıklı çocukların yetişiyor olması da elbette bize çözüm anlamında bir ışık tutuyor.

Sayın Başkan, çok değerli milletvekilleri; kadına yönelik şiddetin önlenmesi ve bu süreci etkin bir şekilde yürütebilmek için başlangıç noktası elbette çocukluktur ve bir çocuğun aileye doğumuyla beraber aslında biz koskoca bir ağacın büyümesini gözlemliyoruz oluyoruz yani başlangıçta elbette bir çekirdeği görüyoruz ama o aslında büyük bir ağaç ve dallarının nereye uzanacağı, ne şekilde kendisini göstereceği öncelikle aileden daha sonra da tabii ki okul ortamından, sınıf ortamından ziyadesiyle etkileniyor. Bu etkinin önemi eğitim sürecinde öğretmenlerin davranışları, okul içindeki akran değerlendirmeleri ve davranışları bakımından da ayrı bir önem kazanıyor. Kadına ve çocuğa yönelik şiddette eğitim yoluyla mücadelenin aslında en tabii mücadele olduğu ve işin kendi akışkanlığı içerisinde doğal bir yaklaşımı sergilediği de çok net. Millî Eğitim Bakanlığı olarak elbette, kadına yönelik şiddetin önlenmesi ve bu sürecinde sahici ve etkin bir şekilde yürütülebilmesi için mevcut unsurlar seferber edilmiştir. Bu konuda bütün kamu kurum, kuruluşları, özel sektörle, üçüncü sektörle, akademi dünyasıyla, bilim insanlarıyla, medyayla çok farklı projelerde, etkinliklerde buluşup bunların neticelerinin etki analizlerini yapıp bu kadar çalışma ortaya koyuyoruz, bu kadar yayın ortaya koyuyoruz, bu kadar toplantı yapıyoruz. Peki, sonuçta nereye ulaşıyoruz şeklinde etki değerlendirmelerini de yürütmeye gayret ediyoruz ve kadınlarımıza sunduğumuz her yeni desteğin, her yeni yaklaşımın, her yeni gülümsemenin aslında çocuklar için bir alan açtığının da farkındayız. O yüzden de özellikle kadın öğretmenlerimiz marifetiyle bu meseleleri çok daha iyi algılayabildiğimizi fark ediyoruz ve onların destekleriyle de çeşitli projelerde güçlü bir şekilde yer alıyoruz.

Eğitim alanı içerisinde elbette kız çocuklarının yetişmesi, insan olarak bütün çocuklarımızın yetişmesi bakımından ayrı bir kritik değer taşıyor çünkü kız çocuklarımızın toplumsal algı bağlamında algılanması, onlardan beklentilerin ne olduğu, kızlarla ilgili eğitim talebinin ne olduğu, kız çocuklarının eğitim görmesinin anlam ve önemi bütün bunların bir sosyoloji içerisinde, bir antropolojik bağlam içerisinde gerçekleştiğini görüyoruz ve bunu vazgeçilmez bir değer olarak Türkiye'nin vizyonu olarak görüyoruz.

On Birinci Kalkınma Planı'nda da zaten ortaya konulan eğitimsel yaklaşım, adalete vurgu daha güçlü, müreffeh bir Türkiye için bu meselenin önemli olduğu konusu da eğitim çerçevesinde güçlü bir şekilde yer alıyor. Bizim hedeflerimiz ne? Bakanlığımızın hedefleri ne? Bu çerçevede baktığımızda da şunu görüyoruz: Geleceğin dünyasında daha mutlu, müreffeh, doğaya saygılı bir şekilde bir dünya ortaya koymak için eğitimin önemi gerçekten yadsınamaz ve kadınlarımız bu konuda hem biçimlendirici hem yol gösterici hem de gerçekten eğitimle alakası bakımından kadının dokunuşunun çok daha farklı, çok daha gerçekçi olduğunu da görme imkânına sahibiz. Kadına yönelik şiddet konusunda mücadelenin sadece toplumsal olmadığı, hukuki olmadığı, bir şekilde kurumsal olmadığını aslında bireysel olduğunu ve küçük gruplar üzerindeki oluşumların bunda daha fazla etkili olduğunu da fark ediyoruz. Kadına Yönelik Şiddetle Mücadelede Kurumsal İşbirliği ve Eşgüdümün Artırılmasına Dair Protokol var biliyorsunuz -bundan farklı bakanlıklarımızda söz etmiştir- bu protokol çerçevesinde de Adalet Bakanlığı, Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Diyanet İşleri Başkanlığı gibi kuruluşlarımız var ve 2019 yılında da bu protokol imzalandı. Elbette, bu protokolün imzalanması, bu protokole yer alan maddelerin takibi ve bu takip sonucunda da ortaya çıkacak durumun yeniden etki değerlendirmesinin yapılmasını ve yeni politikaların belirlenmesi için de bu konularda neler yapılacağı konusunda somut birtakım öneriler ve uygulamalar geliştirilmesini gerektiriyor ve protokol kapsamında da tabii, bunun koordinasyon planı da ortaya konuluyor ve koordinasyon planı çerçevesinde de neyi, nasıl yapacağımız çok daha net bir şekilde karşımıza çıkıyor.

Çok kısaca hatırlatmak anlamında bu planın 4'üncü hedefinde, kadına yönelik şiddetle mücadelede Milli Eğitim Bakanlığına yönelik olarak elbette birtakım hedefler var. Bu konuda, kadının güçlenmesi konusunda ortak çalışmaların yürütülmesi, Milli Eğitim Bakanlığı personeline eğitim verilmesi, Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığıyla bir alt protokolün yapılması bir alt hedef olarak da konulmuştur. Çocuktan itibaren de şiddet konusundaki farkındalığa ve bu farkındalığın sonucunda ortaya çıkan eğitimsel içeriklere dikkat edilmesi öneriliyor ve her seviyede kreş seviyesinden lise sona, lise sondan üniversiteye kadar saygı, sevgi ve hoşgörü kültürünün geliştirilmesi en temel amaç olarak bir model çerçevesi olarak ortaya konuluyor. Zaten saygı, sevgi, hoşgörü denildiğinde eğitimin ortaya koyduğu bir atmosfer söz konusudur, bir ekosistem söz konusudur. Eğer eğitim bu ekosistemi ortaya koyabiliyorsa ve buradaki saygıyı, sevgiyi bir şekilde uygulama alanlarına taşıyabiliyorsa davranış modelleri olarak, örüntüleri olarak gerçekleştirebiliyorsa bu ekosistem, o atmosfer zaten çocuğu besler. Bunun için ayrıca kurallar, kaideler, kanunlar, yönetmelikler vesaire elbette gerekir istisnai durumlar için ama genel olarak bu ekosistemi besliyor olmak zaten çocukların ileride olumsuz davranışlar göstermemesi noktasında hayati bir öneme sahiptir diye düşünüyoruz.

Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı, bu da çok önemli çünkü arkadaşlar hemen hemen her toplantıda buna vurguda bulunuyorlar Milli Eğitim Bakanlığında ve 2016-2020 Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığımızla koordinasyonda ortaya konulan bu çerçevenin de bize bazı sorumluluklar yüklediğini de görüyoruz. Kadına yönelik şiddeti doğuran, pekiştiren, olumsuz tutum ve davranışları ortadan kaldırmak amacıyla toplumsal cinsiyetle ilgili, kadına yönelik şiddetle ilgili, ev içi şiddet konularıyla ilgili bir duyarlılık kazandırmak ve bunu bir çocuk için davranışsal değişime yol açabilecek yaşantılarla besleme ihtiyacı var. Yani, bir çocuğun müfredat olarak bu konuları bilmesi başka bir şeydir, bunu yapabilmesi başka bir şeydir. Yani bilmek ve yapabilmek arasındaki farkı eğitim kurumlarının ortaya koyması asli vazifesidir. Sorduğumuzda bilebilirler ama hayatınızda öyle davranıyor musunuz, bunu yapıyor musunuz, bunu gerçekleştiriyor musunuz, buna uyuyor musunuz sorularının yanıtı çok daha kritik. Bu konularda bilgilenme müfredatta bunun yer almasından daha da önemlisi bunun yaşantıya dönük olarak çocukların yaşamına içselleştirmesi noktasında mesafe alınmasıdır. Burada 2.1 alt hedefinden de söz ediliyor: Kadına yönelik şiddet konusunda hizmet sunan tüm kurum ve kuruluş temsilcilerine ve kamuoyuna yönelik seminer, atölye çalışması etkinliklerine de iş birliği içinde katılmak önemli bulunuyor ve bu vurgu dâhilinde de gerçekten sayılamayacak kadar çok etkinlik yapıldığını ve burada sadece çok küçük örneklerini gösterebileceğim binlerce dokümanın, içeriğin, videonun, simülasyonun, animasyonun yapıldığını çok rahatlıkla söyleyebilirim buradaki protokoller çerçevesinde. Peki, hayata geçirirken neleri kullanacaksınız? Psikososyal önleyici destek programı hazırlamamız gerekiyor. Peki, bunu hazırladık, kaç kişiye uyguladık? Peki, uyguladık, bunun sonuçları ne? Burada çeşitli travmalar, aileye yönelik, işte göçle ilgili, intiharla ilgili, yaşla ilgili, cinsel istismarla ilgili, okulda psikolojik sağlamlığı korumakla ilgili, ailede psikolojik sağlamlığı korumakla ilgili bütün bu binlerce doküman ve içerik aslında bizim okul temelli psikolojik yardım anlayışımızın aile okul ve toplum arasındaki etkileşimi güçlendirme arzumuzdan kaynaklanıyor ve bu sebeple de ailenin meseleye dâhil olması ve öğretmenlerimizin bu konuda aldıkları eğitimin ilettilmesi çok çok büyük önem taşıyor. Politika yapıcılara, karar vericilere, hizmet sunanlara, kamuoyuna yönelik duyarlılık kazandırıcı televizyon, radyo gibi çeşitli görsel, işitsel iletişim araçlarının kullanacağı işte birtakım materyaller, videolar, içerikler, yayınlar bunların hepsi konusunda da işte iş birliklerimiz devam ediyor ve medya kuruluşlarıyla ürettiğimiz her şeyi paylaşıp bu protokolün gereği olan iş ve işlemlere dair neler yaptığımızı somut olarak da ortaya koymaya çalışıyoruz.

Bakanlığımıza bağlı okullarda 2019-2020 eğitim öğretim yılında rehber öğretmenler tarafından... Ki bu rehber öğretmenlerin tamamı bu konularda çok özel eğitimler aldılar elbette eğitimleri çok daha geniş bir perspektifte yani travma eğitiminden tutun da deprem sonrası eğitimler, afetlerle ilgili eğitimler, istismarlarla ilgili eğitimler bunların hepsinin eğitimini bazen uluslararası kuruluşlarla mesela depremle ilgili JICA bağlantılı birtakım projeler var ve dünya birinciliği ödülü aldılar orada bu travmalar konusunda arkadaşlar ekibimiz. Bu çerçevede, rehber öğretmenlerimiz yani bu donanımına sahip rehber öğretmenlerimiz yaklaşık 1,5 milyon öğrencimize... Ki biz burada kriz yönetiminden ziyade risk yönetimi üzerinde duruyoruz yani bizim için riskli alanlar, riskli gruplar ve riskli bölgeler çok daha öncelikli ve bu çerçevede de elbette ortaya çıkan krizlere yönelik olarak bazı tedbirlerin alınması ve krizlerin çözülmesi konusunda hemen her gün, her saat çalışmalarımız var. Ama mesele sadece krizleri çözmek değildir, mesele risk yönetmektir ve ortaya çıkabilecek risklerin nasıl ortadan kaldırılabileceği, elimine edilebileceği konusunda tedbirler almaktır. Yoksa ortaya çıkan probleme işte “Arkadaşlarımız ilgilendiler, ekip kurduk, teftiş başladı.” demek bu sürecin çok da tamamlayıcı bir ögesi değil diye düşünüyoruz. Elbette gerekli bunlar ancak esasen meselenin özü riski yönetmek, esasen meselenin özü daha problem çıkmadan gereken zemini oluşturup öyle bir ekosistem ortaya koymaya gayret etmektir. İhmal ve istismarın önlenmesine yönelik olarak yürütülen çalışmalar çerçevesinde de yaklaşık 2 milyon öğrenciye, işte 45 bin öğretmene ve 345 bin veliye de sadece bu konuya özel spesifik bir eğitim düzenlenmiştir.

Bakanlığımıza bağlı 24 olgunlaşma enstitüsü var ve her ilçede 1 tane de halk eğitim merkezimiz var; 995 adet. Ama şimdi şöyle bir şeye de başladık, biz yeni halk eğitim merkezleri ve binaları oluşturmak yerine Türkiye’de 15 bin mahalle belirledik ve bu 15 bin mahallede 15 bin okulumuzu seçtik ve bunun uygulaması da başladı; 15 bin okulumuzun her birini aksamaları ve hafta sonları halk eğitim merkezine dönüştürdük ve böylece birdenbire bizim on beş bin halk eğitim merkezimiz oldu yani 995 halk eğitim merkezi yerine. Peki bunu niye önemsiyoruz? Çünkü halk eğitim merkezleri bir şekilde ailelerin, annelerin babaların doğrudan doğruya mahallelerinde bu konularla ilgili ya da kendilerinin kişisel gelişimiyle ilgili ya da arıcılık öğrenerek, seracılık öğrenerek, hayvan bakımı öğrenerek bir şekilde ailelerine ekonomik katkı sağlamalarına yönelik her türlü eğitimi, binlerce eğitimi -ama yani böyle 3, 5, 10, 100, 200, 500 değil, bin tane değil, binlerce eğitimi- rahatlıkla ücretsiz alabilmelerini sağlıyor.

Bunu şundan dolayı önemsiyoruz: Eğer özel eğitim ihtiyacı olan bir çocuğumuzun annesi hangi durumda nasıl davranacağı konusunda eğitim alma ihtiyacına sahipse -ki sahip- bunun doğrudan doğruya kendisine bir eğitim paketi olarak sunulması, bunun sertifikasının verilmesi, bunun mobil uygulaması zaten var, bunun paylaşılması ve yirmi dört saat bu mobil uygulama vasıtasıyla çocuklarına nasıl davranacağı konusunda -aile içinde bazen şiddet söz konusu olabiliyor çocuklara yönelik olarak, hatta özel eğitime ihtiyacı olan bazı çocuklarımız da şiddet davranışı gösterebiliyorlar ailenin içerisinde peki ben böyle bir durumda ne yapabilirim, bununla ilgili 12 ayrı program hazırladık ve bu programlarda halk eğitim merkezlerimizde ücretsiz olarak devam ediyor.

Ayrıca 25 bin köy muhtarına bir mektup yazdık ve bu mektupta bu eğitimlerin her birinin belki şehre, belki ilçeye gelemeye gelemeyebilirler köylerinden, biz onların köyüne öğretmenlerimizle gidip biz size bu eğitimleri ücretsiz verebiliriz, sadece bir telefonunuz yeterli şeklinde bir mesajımızı da ilettik ve şu anda 60 binin üzerinde köylerdeki vatandaşlarımız da bir ay olmadan böyle bir talepte bulundu ve hemen onların eğitimleri de başladı. Halk eğitim merkezlerimizi bu açıdan önemsiyoruz. Kadın kursiyerlerimizin becerilerinin artması, ekonomik özgürlüklerinin ilerlemesi ve kendi kendine yeterliliklerinin gelişmesi noktasında oldukça kritik kurumlar ve buralarda mesleki, sosyal, toplumsal ekonomik, sportif, kültürel anlamda 72 ana alanda 3.645 tane de kurs programımız var. 2019 yılında bu kurslardan, bu programlardan 3 milyon 224 bin erkek, 5 milyon 111 bin 250 kadın yararlanmış

bulunmaktadır. Halk eğitim merkezlerine kadınlarımızın müracaatı erkeklerin 2 katına yakın bir şekilde devam ediyor ve oralarda kendilerini geliştirmek için, mesela anne babalar da çocuklarının eğitimlerine yararlı olabilmek için dijital eğitim ne demektir konusundan tutun da evde ilk yardım eğitimi nasıl verilir bununla ilgili emin olun 10 binlerce talep geliyor ve bu taleplerin hepsi karşılanıyor, hiçbir eksikliğimiz yok. Çünkü ilk yardım eğitimi gibi konularda ya da bütün eğitim konularında artık biz arz temelli bir hizmet içi eğitimden talep temelli ve hizmet içi eğitime geçtik, salgında bunda vesile oldu.

Bu şu demek yani: “Bizim -işte diyelim ki- 50 tane, 100 tane paketimiz var, bunlardan hangisini isterseniz alın.” şeklinde değil, “Siz neyi talep ederseniz biz onun eğitimini veririz, hazırlarız.” biçiminde bir anlayışa geçtik ve bu, yılda 30 bin öğretmenin hizmet içi eğitim kapasitesinden yılda 3 milyon 200 bin eğitim kapasitesine çıktı bu vesileyle yani artık kişiye özel eğitim verme kapasitemiz var ve şiddet konusunda çocuklarımızın ihtiyacı olan bilgileri içeren öğretmen eğitim paketlerimiz var, velilere yönelik paketlerimiz var, bunları da isterlerse tabi ki ücretsiz olarak hemen alabilirler.

Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğümüz tarafından da yapılan bazı çalışmalar var kişisel gelişimle ilgili. Kadına şiddetin önlenmesi noktasında 2021 Mayıs itibarıyla 48 tane kurs açılmış, bu kurslarda 322 kadın, 198 erkek olmak üzere toplam 520 kursiyere ulaşılmış. Bu tabii birçok yeni söylediğim gibi, biraz önce ifade ettiğim gibi. Kadın konukevlerinden hizmet alan kadınların ebeveynlik becerisini geliştirme konusunda da kurslarımız var. Aile ve tüketici bilimleri alanı, girişimcilik, çocuk gelişimi gibi alanlarda da. Özellikle yeni evlenen kadınlardan büyük bir talep geliyor çocuk gelişimi ve eğitimi konusunda sertifika alma konusunda, bu da bizi aile içerisindeki algının, ilginin biçimlendirilmesi, daha doğrusu iyileştirilmesi anlamında daha güzel bir ortama sevk ediyor.

2020 yılında Hacettepe Üniversitesi tarafından “Okul Ortamında Aile İçi Şiddet Mağduru Çocuklara Yaklaşım” konulu psikolojik danışmanlarımıza yönelik olarak bir paket hazırlandı ve bu paket saha tecrübesi olan, sahada çalışmış olan ve Türkiye’nin sosyolojisini dikkate alan hocalarımız tarafından çok işlevsel bir paket olarak ortaya konuldu. Adalet Bakanlığı tarafından aile içi şiddeti önlemede yasalar, haklar ve mağdura yaklaşım konulu yine psikolojik danışmanlarımıza, rehber öğretmenlerimize yönelik eğitimler verildi.

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından aile içi şiddetle mücadele kapsamında kurumsal mekanizmalar ve bu tür durumlarda çok taraflı yaklaşımlar konusunda bazı çalışmalar yapıldı. Yine, burada da rehber öğretmenlerimiz ağırlıklı olarak yer aldılar.

EBA’da, Eğitim Bilişim Ağı’nda 10 adet video hazırlandı ve aile içi şiddetin nasıl önleneceği konusunda aile simülasyonları yapıldı, ailelerden örnek senaryolarla bunların nasıl önleneceği, o anda ne yapılması gerektiği, nasıl davranılması gerektiği ve nasıl haber verilmesi gerektiği, ilk yapılması gereken, hemen arkasından nelerin yapılması gerektiği konusunda son derece açıklayıcı ve dikkat çekici içerikler var bu videolarda. Şiddetle mücadelede tabii benimsediğimiz yaklaşım elbette rehberlik temelli bir yaklaşım ve bu rehberliğin bütün öğretmenlerce, rehber öğretmenlerce, bütün eğitim personeline içselleştirilmesi ve çevresel risk ortamlarının bilinerek hareket edilmesi son derece önemli.

255 rehberlik ve araştırma merkezinde yaklaşık 35 bin rehber öğretmenimiz var ve bu rehber öğretmenlerimiz elbette bir donanım sahipleri ama her sene ihtiyaç duyulan alanlarda ayrıca eğitimleri sürekli alıyorlar; bir de “Önümüzdeki yıllarda ne olabilir?”e ilişkin eğitimler alıyorlar. Yani biz diyoruz ki: Küresel salgın bir deprem gibidir yani küresel anlamda bir afet gibidir. Peki, bunun sonucunda önümüzdeki aylarda, yıllarda ailelerde ne tür etkiler bırakacaktır? Peki, bunun sonucunda çocuklarda öz yönetim, motivasyon, odaklanma, dikkat dağınıklığı, obezite, göz bozukluğu vesaire gibi konularda; peki, önümüzdeki yıllarda bizi hangi riskler bekliyor? Şeklinde birtakım çalışmalar yürütülüyor ve bunlarla ilgili önlemleri de alıyoruz. Bu konularla ilgili de travma sonrası davranışlar, çocuklarımızın

taramalarının hangi konularda yapılacağı; örneğin, göz taraması, obezite taraması gibi sadece akademik kazanımlardaki eksikliklerin ne kadar olup olmadığı taraması değil, bütün bu konularda da taramalarımız söz konusu ve bu çerçevede de Bakanlığımız tarafından bunlar rehberliğin genel hedefi çerçevesi olarak değerlendiriliyor.

2019-2020 eğitim öğretim yılında faaliyete geçen ve 2020-2021 eğitim öğretim yılında okullarımızda uygulanan “e-Rehberlik Sistemi” var. Bunu çok önemsiyoruz çünkü “e-Rehberlik Sistemi” bir çocuğun yıllar itibarıyla hangi özellikleri gösterdiği, hangi testleri aldığı, hangi başarıları gösterdiği, hangi projelere katıldığı... Bu çocuk, ilkökul öncesinde, ilkökulda 1’de, 2’de, 3’te, 5’te, 7’de, 8’de yani bütün kademelerde ne yapıyor? Ve bunun birikimli olarak görülmesini, izlenmesini hedefleyen bir şey bu 2019 yılında hayata geçirildi. Bunun sebebi şu: Yani bir çocuk diyelim ki belirli işleri, çalışmaları yaptı, notları aldı, eğitimler aldı, vesaire, projeler yaptı ama diyelim ki başka bir okula gitti; peki, bunun hafızası nerede? Yani bu çocuk daha önce neler yapmıştı, neler yaşamıştı? Ben bu okulun benim okuluma yeni gelen bir öğrencinin rehberlik öz geçmişini görebilmeliyim ki onun hangi konularda ne hususiyetleri olduğunu inceleyebileyim ve kararlarımı ona göre alabileyim. “E-Rehberlik Sistemi” bu anlamda son derece kritik ve çocukların birikimlilik esasına göre neler yaşadıklarını, neler başardıklarını, hangi eğitimlerden geçtiğini; spor, kültür bilim, hiç fark etmez, hepsi tüm konularda neler yaptığını da ortaya koyuyor.

Biraz önce de bahsetmeye çalıştım risk yönetimi açısından. Tabii, burada gelişimsel önleyicilik ve iyileştirici hizmetler nelerdir, gelişimsel önleyicilik ne demek, iyileştirici hizmetler ne demek? Bireysel bireyi tanıma çalışmaları kapsamında yapılan birtakım çalışmalar var. Bu öğrenciye yönelik olabilir, öğretmene yönelik olabilir, anne babaya yönelik olabilir. Psikolojik danışmanlar tarafından şiddet algısı ve şiddet sıklığına yönelik ölçme araçları kullanılıyor ve okul ortamında şiddetin önlenmesine yönelik olarak... Diyelim ki ilkökul kademesinde, ortaokul, lise kademesinde ya da meslek liselerinde ya da başka okullarda okul türlerinde bu şiddetle ilgili seyir nasıl ortaya çıkıyor ve nerelerde daha çok bir tırmanış var ve hangi yaşlarda, hangi çocuklarımızın bu konuyla ilgili disiplin meselesi var? Bütün bunlar bize Türkiye üzerinde de bir haritalama fırsatı sağlıyor. Yani biz diyelim ki meslek liselerimizdeki devamsızlık nedir, Anadolu liselerimizdeki devamsızlık nedir? Kötü muameleyle ilgili olaylar nelerdir, kavgaya karışma ya da başarısızlıkla ilgili tablomuz nedir, hangi okulda, hangi kademede, hangi şehirde, hangi ilçede? Bütün bunları anlık olarak izleme kapasitesine sahibiz ve buradan da politika üretme kapasitesine sahibiz yani Türkiye’nin herhangi bir bölgesinde, herhangi bir ilçesinde, mahallesinde eğer bu söylediğim değişkenler itibarıyla ani bir değişim, ani bir zıplama, ani bir farklılaşma varsa bunları inceleme, izleme, imkânımız var ve bu sıralarda yapay zeka üzerine yaptığımız geliştirme çalışmaları da sistemin öğrenmesi, makine öğrenmesi yoluyla daha da iyileşmesini sağlayacak ve biz tüm verileri kullanarak çocuklarımızın daha sonraki davranışlarını kestirmek noktasında çok daha işlevsel bilgilere sahip olabileceğiz.

Sınıf rehber programlarımız var. Bunları çok önemsiyorum çünkü sınıf rehber programları rehber öğretmenlerle çocuklar arasında sanki bir sohbet havasında geçiyor ve özel hayatın bir şekilde ele alındığı, çocukların rahatlıkla kendilerini açtıkları ve bir duygusal alışverişin söz konusu olduğu ortamlar söz konusu ve burada uygulanan tabii ki programlar var. Bu programlar kendimizi şiddete karşı nasıl koruruz, istismarına karşı nasıl korunulur, gelişim dönemlerindeki kritik hususlar nelerdir, hangi gelişim ödevleri bizim için hangi yaşta değerlidir? Rehberlik psikolojik danışma servisleri bütün bu konularda çocuklara, ailelere rehberlik yapıyor ve özellikle risk gördükleri çocukların ailelerine davet konusunda çok büyük bir şey var, hizmet paketimizde var çünkü bunlar gelişimsel önleyicilik sağlıyor yani biz problem ortaya çıkmadan bazı davranışları önleyebilme, olumsuz davranışlar engelleyebilme kapasitesine sahip olmuş oluyoruz.

Şiddet algısı ve şiddet sıklığını ölçmemizin temel sebebi de şu: Acaba şiddet sıklığı hangi sosyolojik ortamda, hangi gelir grubunda, hangi coğrafi bölgede hangi cinsiyette, hangi yaşlarda şiddet sıklığı ve şiddet algısı ne şekilde cereyan ediyor? Bunu ele almak çok çok önemli çünkü konuyu anlayabilmek için veriye ihtiyacımız var; veri olmadan tamamen genellemelerle hareket edebiliriz, veri olmazsa ön yargılardan kurtulamayabiliriz. Bizim kadına şiddet konusunu konuşurken bile kullandığımız dilin arkasında yatan semantik yapı çok önemli. Yani biz eğer bu konularda bahşediyormuş gibi, lütfediyormuş gibi, sanki bağışlıyormuş gibi bir dil, ettirgen bir dil kullanırsak zaten bunun semantik çerçevesinin çok da sağlıklı olmadığını, konuşma metinlerinde kullanılan cümlelerden bile algılayabiliriz. Bu yüzden de bunun gelişimsel önleyicilik kısmı çok çok önemli ve okullarımızda sınıf rehberlik programında, okul öncesinden elbette başlayarak çocuklarımızın sosyal, duygusal gelişimlerine yönelik olarak yer alan etkinlikler çok önemli.

Bizim bir dergimiz var, yaklaşık bir yıldır çıkarıyoruz ismi “ya/da” yeni sayısı çıktı bugün. Sosyal, duygusal gelişim konusunda bir temayı işliyor; bunu çok önemsiyoruz çünkü okullar sadece çocuklara birtakım akademik kazanımları... Evet, burada örneği de varmış. Sosyal duygusal gelişimle ilgili bir sayı ve gerçekten çok doyurucu, bunu bütün öğretmenlerimize de tavsiye ediyorum, herkese de ulaştırmaya çalışıyoruz.

Bu mesele yani sosyal duygusal gelişim meselesi, aslında şahsiyet gelişiminin de ana figürü. Yani biz bir çocuğun eldeli toplamayla ilgili eksikliğini gidermek konusunda elbette bir göreve sahibiz, bir mecburiyetimiz var ama bir çocuğun şahsiyet oluşumu, onun kişiliğinin gelişimi çok çok daha kritik ve sosyal duygusal gelişim bu açıdan çok önemli. Bir çocuğu hayatta dik tutan şey kişiliğidir, kimliğidir; onun matematikteki, fizikteki bir kazanımı, matematiği iyi bilip bilmemesi değildir. Ve şiddetle ilgili mesele de kişilikle ilgili bir meseledir, mizaçla ilgili bir meseledir. O yüzden de sosyal duygusal gelişim meselesi, fiziksel hareket meselesi, sanatla ilgilenme meselesi bizim telafi programlarımızın da omurgasını oluşturuyor. Yaz döneminde ve sonrasında ortaya çıkan uyum programlarında bizim asıl vurgumuz bu sosyal duygusal gelişim ve çocuklarda kültürel birikim, çocuklarda sanatla iştiğal etmek, çocukların spor yapması.

Bunları çok önemsiyoruz çünkü spor olmadığında bir çocuğun zekâ gelişimi de riske giriyor. Spor olmadığında bir çocuğun disipline olabilme kabiliyeti de zayıflıyor. Sanat olmadığında, sanatın ince ayarından geçmeyen çocuklar gerçekten sağlıklı kişilikler geliştirmekte zorlanıyorlar. O yüzden de 10 bin atölye açtık bir sene içerisinde, hedefimiz 100 bin atölye. Çocukların sağaltımı için, rahatlaması için, gevşemesi için, öz motivasyonların yönetimlerinin artabilmesi için atölyelerde ellerini kullanmaları gerekiyor yani bir rahatlamaları gerekiyor. Çocuğun seramikle uğraşması gerekiyor, drama yapması gerekiyor, görsel sanatlarla uğraşması gerekiyor, robotikle, otomasyonla uğraşması gerekiyor; bütün bunlarla uğraşan çocuklarda bir rahatlama görüyoruz ve ölçümler bunu gösteriyor. Çünkü sadece sınıfın içerisinde kâğıt, kalemle, soru çözerek ya da konu anlatımı yaparak yapılan teorik bir duruş çocuklarımızın fiziksel, duygusal ve zihinsel bütünleşmesini ve bütünsel gelişimini çok da desteklemiyor. Yani bir çocuk yaradılıştaki zihinsel gelişimiyle, fiziksel gelişimiyle ve sosyal duygusal gelişimiyle o bütünlüğü ortaya koyuyor.

Eğer okul sadece zihinsel gelişime odaklanırsa, fiziksel gelişim ve sosyal duygusal gelişim ikinci plana atılırsa çocuklar bütünsel gelişemezler. Ve “Şiddet nereden kaynaklanıyor, nereden çıkıyor?” diye düşündüğümüzde bir çocuğun bütünsel gelişiminde eksiklik, aksaklık olmasının burada çok büyük ehemmiyeti olduğunu rahatlıkla vurgulayabiliriz. O yüzden de atölyelere önem veriyoruz, asgari 100 bin atölye hedefindeyiz ve bunu gerçekleştirmek için de hızla hareket ediyoruz.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Değerli arkadaşlar, börekler Sayın Bakanım. Kıymetli Bakanım, çok teşekkür ederiz nezaketiniz, zarafetiniz için, börekler için.

MİLLÎ EĞİTİM BAKANI ZİYA SELÇUK – Sürem mi bitti?

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Hayır, hayır, börek için çok teşekkür ediyorum ama istirhamım birazcık...

MİLLÎ EĞİTİM BAKANI ZİYA SELÇUK – Hızlanıyorum, hızlanıyorum. Börek dikkatinizi dağıtmak içindi.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Buyurun Sayın Bakanım.

MİLLÎ EĞİTİM BAKANI ZİYA SELÇUK – Peki efendim.

Gelişimsel önleyici çalışmalarla ilgili terör, cinsel istismar, göç, doğal afet, intihar, ölüm, yas alanlarında da çalışmalarımız var. Burada onunla ilgili bütün çalışmaların bir kısmını görüyorsunuz, hazır onlar da, kullanıyoruz.

Bakanlığımız, Çocuğa Yönelik Şiddetin Önlenmesi Projesi’nde de etkin ve Avrupa Birliği iş birliğiyle yürütülüyor bu proje. Burada da hedefimiz psikolojik danışmanlarımızın yeterliliklerini geliştirmek ve izleme kapasitemizi artırmak. Fiziksel ve sözel -tabii aynı zamanda psikolojik- şiddetten uzak, kendine güveni olan, yaşam becerileri gelişmiş öğrencilerden oluşan bir okul ve bunun için de bir “Okul Temelli Psikolojik İlk Yardım Modeli”miz var. Bunu bütün rehber öğretmenlerimiz bilirler ve meselenin okul temelli halledilmesi konusunda bu proje de bize destek oluyor. Ve model okul çalışmamız kapsamında da model okul eğitim kiti, yaşam becerileri etkinlik kitabı ve bunun e-rehberlik modülündeki yeri, bunun el kitabı var, danışmanlık el kitabı, erken uyarı uygulamaları el kitabı, bütün bunlar hazırlandı ve şu anda kullanılıyor.

Zorlayıcı Yaşam Olaylarında Psikoeğitim Projesi kısaca ZOYOP olarak adlandırılan bir başka projemiz var, burada da yapılandırılmış psikoeğitim programları var. Bu kapsamda, siber zorbalık da bizim çok ilgilendiğimiz bir alan çünkü son zamanlarda yaptığımız ölçümlerde siber zorbalığın arttığını görüyoruz ve rehber öğretmenlerimiz de bu konularla ilgili eğitim veriyorlar; afişler hazırladık, videolar hazırladık. Mesela siber zorbalık eğitiminin anne-babaya yönelik ayrı, öğretmene yönelik ayrı, çocuklara yönelik ayrı eğitim paketlerimiz var; bunların hepsi EBA’da var, hemen ulaşılabilir içerikler bunlar. Ayrıca, halk eğitim merkezlerimizde de bunların kurslarını, seminerlerini veriyoruz. Elbette, bu çerçevede, 2006-2021 doğrultusunda yapılan çalışmalar var, Şiddetin Önlenmesi ve Azaltılması Strateji ve Eylem Planı doğrultusunda. Bunlar da il ve ilçe yürütme kurulları tarafından takip ediliyor ve bu takipler sonucunda da “Acaba mesafe alıyor muyuz, acaba işe yarıyor mu, acaba yaptığımız işler toplumda bir karşılık buluyor mu?” şeklinde de etki değerlendirmeleri var.

Danışmanlık Tedbiri Uygulama Planı’mız var. Aile içi şiddet mağduru çocuklara, mahkeme kararıyla eğitim ve danışmanlık tedbiri verilenlere 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu ve Danışmanlık Tedbiri Kararlarının Uygulama Usul Ve Esasları Hakkında Tebliğ gereğince bu tedbirle uygulanıyor ve bunun da bir kitabını yayınladık yani bu tedbir sadece kanun üzerinde kalmasin, mevzuatta kalmasin diye ve psikososyal destek çalışması çerçevesinde rehber öğretmenlerimizin hizmetinde.

“Covid-19 Salgın Sürecinde Psikolojik İyi Oluş” başlığı altında bir araştırma yaptık. Ve bu başlıkta, “Acaba bu Covid süreci bu şiddeti nasıl etkiledi? Acaba Covid süreci anne davranışında, erkek çocuk, kız çocuk davranışında, ergen davranışında, liselilerde, ilkokullularda nasıl bir tablo sergiliyor ki biz ileriye dönük olarak hangi önlemleri almalıyız?” şeklinde iyi oluş bir konusunda çalışma yaptık. Bu NUTS III düzeyinde bir çerçeve var ve 47.968 ortaokul ve lise talebesine yönelik bir çalışma var, bunun dışında başka çalışmalar da var.

Millî Eğitim Bakanlığı şöyle bir şey yaptı, yüzlerce akademisyene bir davet gönderdi, dedi ki: “Saha çalışması yapın.” Şu anda açık bir laboratuvar gibi bütün ülke, bütün dünya. “Lütfen, bu araştırmaları yapın istediğiniz konuda. Biz bu araştırmaları destekleyeceğiz.” Ayrıca da, işte, yaklaşık üç ay önce çıkan Millî Eğitim Dergisi’nin -burada var mı bilmiyorum ama- oldukça kabarık bir sayısı var. Millî Eğitim Dergisi’nin özel sayısı da salgınla ilgili eğitim çerçevesindedir; “Salgında ortaya çıkan problemler ve çözüm önerileri nelerdir?” Buna özel sayı yaptık ve bu çıktı, şu anda da internette var, basılı nüshası da var ayrıca.

Araştırma sorularında “Bireyin kendine uyguladığı şiddet var mıdır acaba, bireyin bir başkasına uyguladığı şiddet var mıdır? Maruz kalınan şiddet ne durumdadır?” bunların ölçülmesi hedeflendi. Bunlarla ilgili ön analizler yapıldı ama analizler henüz tamamlanmadı, çok yakın zamanda da bunun sonuçları çıkacak.

Elbette öğretim programlarında da, derslerde de, içeriklerde de sabır, sevgi, saygı, sorumluluk, değer, dürüstlük, adalet gibi kavramlar sarmal bir şekilde, yüzlerce kere okuma parçalarında, tüm derslerde tekrar tekrar ele alınıyor ki sonuçta bu saygılı bir toplum oluşturmaya hizmet etsin istiyoruz ve bütün bu kazanımlar ve açıklamalar, hepsi ayrıntılı olarak yer alıyor. Birtakım kazanımlar da var tabii, spesifik olanlar ama genel olarak bir toplumda eğer saygı, sevgi, öz değer gibi konular bir ekosistem, bir atmosfer biçiminde eğitimsel olarak yansıtılıyorsa zaten ayrıca çok spesifik konularda öğretimsel çalışma yapmanın ikinci planda kaldığını görüyoruz. Bakanlığımızın birtakım kazanımlarla da bunu desteklediğini biraz önce ifade etmiştim.

10 kök değer var ve bu kök değerlerin hepsi, yine bu sevgi saygı esası üzerinden öz denetim...

Mesela öfke kontrolü bunun içinde ve bunun için özel eğitim paketlerimiz var ve “Hangi yaşta öfke nöbeti ne demektir? Özel eğitim ihtiyacı olan çocuklarda öfke nöbeti nasıl çıkar? Efendim, ergen davranışında öfke nöbeti nasıl çıkar, anne baba bu konuda ne yapmalıdır; çocuk kendi kendine ne yapmalıdır, bu konudaki nefes alıştırması, önerisi nedir? Diğer etkinlikler ya da psikolojik danışma tedbirleri nelerdir?” Bunlar ayrıntılı olarak yer alıyor. Kök değerler konusunda, sosyal bilgiler dersinde etkin vatandaşlık ünitesinde güzel öneriler ya da pozitif ayrımcılık, ekonomik, siyasal, toplumsal temsil gibi olumlu birtakım öğeler de var.

Kadına şiddet gibi olumsuz konular üzerinde duyarlılık kazanılması için birtakım girişimler var. İlköğretimde hukuk ve adalet dersi var, orada da hukuki sorunlarımız ünitesinde erken yaşta zorla evlilik, mağdur çocuklar, suça sürüklenen çocuklar, çocuk işçiliği, sosyal güvenlik, aile içi okulda ihmal, istismar gibi konular ele alınıyor. Türk kültür ve medeniyet tarihi dersinde kültürlerin, medeniyetlerin kadın ve erkeğe nasıl değer verdiği ve bunun somut karşılıklarının medeniyetlerde ve kültürlerde nasıl açığa çıktığı ortaya konuluyor.

Türk Dili Edebiyatı Dergisi’nde haber metni ünitesinde şiddetin kanıksanmaması, şiddetin meşrulaştırılmasının önlenmesi, şiddet içerikli haberlere nasıl duyarlı olabileceğimiz anlatılıyor. İnsan hakları, yurttaşlık, demokrasi dersinde temel dinî bilgiler; İslam 1-2 dersinde; ortaöğretim Hz. Peygamber’imizin hayatı dersinde... Şimdi, bunların çok ayrıntısı var, vaktinizi almamak için... Bütün bu derslerde kadına yönelik tutumlarımızın, davranışlarımızın, insana yönelik yaklaşımlarımızın ne olması gerektiği, doğaya yönelik yaklaşımlarımızın ne olması gerektiği tekraren, defaatle ele alınıyor.

Kadın personel istatistikleri konusunda... Elbette biliyorum, birazdan soru da soracaksınız, tahmin ediyorum; çalışmadan geldim.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Estağfurullah.

MİLLÎ EĞİTİM BAKANI ZİYA SELÇUK – Şöyle bir durum var: Bakanlığımızda görev yapan personelin -bunu merkez teşkilatımız için söylüyorum- yüzde 32,3’ü kadın, taşra teşkilatımızda görev yapan personelimizin de yüzde 54,3’ü kadın, tüm personelimize baktığımızda da yüzde 54,2’si kadın, genel olarak baktığımızda. Ama yönetim kademesiyle ilgili, elbette, genel tabloda bir sorununuz var. Bu tabloyu iyileştirme konusunda da her türlü vazifemiz ortada, bununla ilgili canla başla çalışmamız gerektiğinin de farkındayız.

Kadına yönelik şiddet nedeniyle nakil yapılan öğrenci sayılarımız da söz konusu. 6284 sayılı Kanun kapsamında, ikameti geçici olarak değiştirilmek zorunda kalınan ve nakil yapılan öğrencilerimiz var. 2019-2020’de 10 bin 649, 2020-2021’de 11 bin 118 öğrencimizin nakli yapıldı ve tabii, yasal dayanaklar var bununla ilgili, bu dayanakları benden iyi biliyorsunuz çünkü değerli vekillerimiz, hani, bunları sizler hayata geçiriyorsunuz, milletimiz adına bu yükü sizler yükleniyorsunuz. Millî Eğitim Bakanlığının işte, Hayat Boyu Öğrenme Kurumları Yönetmeliği, Rehberlik Psikolojik Danışma Hizmetleri Yönetmeliği, Psikososyal Koruma Önleme Müdahale Hizmetleri Yönergesi, Rehberlik ve Araştırma Merkezleri Yönergesi, bütün bu kanunlar, yönetmelikler, yönergeler hepsi ama hepsi insan odaklı ve kadına şiddet konusundaki farkındalığın asla unutmadan yürütülmeye çalışılan muhtevaları elbette.

Sonuç olarak, hani, geleceğin dünyasında toplum olarak, birey olarak müreffeh bir seviyeye ulaşabilmek ve hepsinden önemlisi mutlu olabilmek yani beşer olarak doğan herkesin insanlaşması sürecine hizmet edebilmek bizim için çok önemli, “insanlaşmak” demek tabii ki şiddetten uzaklaşmak demek ve bunun, bizim için ne kadar büyük bir değer olduğunun farkında olmak demek. Kadına yönelik şiddetle mücadele kapsamında gerçekten çok büyük çalışmalar yapılıyor. Herkesin niyetinin samimi olduğunun farkındayım ve bu konularda hiçbir engelle karşılaşmıyoruz yani ne olursa olsun her türlü tedbiri tüm arkadaşlarımız alıyor; sizler burada bu işin başında, bu işi omuzlamış kişiler olarak en büyük teşekkürü hak ediyorsunuz ve Millî Eğitim Bakanlığı olarak da hem kendi adıma hem de eğitim camiamız adına, milletimiz adına Sayın Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan başta olmak üzere kadın hakları konusunda gösterdikleri çabadan dolayı elini taşın altına koyan, sorumluluk alan, zihniyle yüreğiyle bir paradigmal değişimin gerekli olduğu konusunda enerjisini harcayan ve katkısı olan, kız çocuklarımıza özel olarak destek olan herkese yürekten teşekkür ediyorum.

Saygılar sevgiler sunuyorum efendim.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Kıymetli Bakanım, çok teşekkür ediyorum.

Şu anda, Millî Eğitim Bakanlığımız bünyesinde, sizlere göndermiş olduğumuz davetle sizinle birlikte dört kurumu dinlemiş olduk ve sürenizi kırk beş dakika olarak belirlemiştik. Ben, Kıymetli Bakanıma süreyi çok iyi kullandığı için teşekkür ediyorum.

MİLLÎ EĞİTİM BAKANI ZİYA SELÇUK – Öyle bir baktınız ki, ne yapayım?

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Estağfurullah, çok teşekkür ediyorum.

Kıymetli Bakanım, eğitime vermiş olduğunuz öneme, hassasiyete ve kadın-erkek fırsat eşitliğinin sağlanması için birinci amacın ve hedefin kız çocuklarımızın okullaşma, okula başlama, eğitime katılma konusunda vermiş olduğunuz emek, çaba bizim için çok kıymetli. Sayın Cumhurbaşkanımızın ve Emine Hanımefendinin “Haydi Kızlar Okula Kampanyası”yla birlikte başlayan kız çocuklarımızın okullaşma oranı bizim için çok önemli göstergelerden bir tanesi ve şiddeti önlemenin yolu da zihinsel değişimden ve bu da eğitimden geçerken sizin de bize anlatmış olduğunuz özellikle Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı için yaptıklarınız, hele de 2019 yılında, sadece halk eğitim merkezinde kurslara katılmış 3 milyon 224 bin erkeğin, 5 milyon 111 bin 250 kadının varlığı beni çok heyecanlandırdı. Bunu biz, vatandaşa ulaşabilmemize, şiddet algısını ve önleyici tedbirleri anlatmamıza

vesile olacak çok önemli bir araç hâline getirebiliriz; bu konuda sizin iş birliğiniz çok güçlü ve buna ihtiyacımız var diye düşünüyorum. Halk eğitim kurslarını ve bu alandaki eğitimlerinizi önemsiyorum ve 25 bin köy muhtarına vermiş olduğunuz eğitim inanılmaz kıymetli. Özellikle, bu zihinsel değişimi bireysel olarak dokunuşlardan geçirdiğimizi biliyoruz. 25 bin köy muhtarına ulaşabildiysek 50 bin köy muhtarına da ulaşabiliriz. Bir eğitim ordusu arkanızda ve bunun yüzde 54,2'sinin de kadın olduğunu düşündüğümüzde bu hassasiyeti göz önünde bulundurarak muhtarlarımıza verilen eğitimlerin konu bazlı, özellikle kadına yönelik şiddetle mücadele programını, konusunu belirleyerek hem muhtarlarımıza hem de ulaştığınız 60 bin insan gibi tüm Türkiye'ye ulaşmanız çok önemli arzumuzdur. Ve halk eğitimdeki mesleki beceriler, özellikle kadının istihdama katılımı açısından çok önemli ve pandemi döneminde bu süreçlerin arızaya uğradığını biliyoruz ama pandemi döneminde "EBA" süreciyle eğitime vermiş olduğunuz bu destek çok kıymetli.

Rehber öğretmenlerimizin evlatlarımıza vermiş olduğu psikolojik danışmanlık hizmeti gelişimsel önleyici ve iyileştirici hizmetlerle birlikte bizim tam da sizden arzu ettiğimiz konulara odaklandığını gösteriyor. Benim özellikle istirahatımı Kıymetli Bakanım: 2006 yılındaki Başbakanlık genelgemiz Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı ve Koordinasyon Planının uygulanmasına yönelik Bakanlığımız ilk andan itibaren, o genelgeye istinaden yapılması gereken, çalışılması gereken eylem planlarını masaya koymuş ve o günden bugüne uygulamaya devam ediyor; bu konudaki hassasiyetleri göz önünde bulundurmak bizim en önemli temennimiz. Bizim Komisyon olarak bir istirahatımız var Değerli Bakanım, siz de biraz evvel vurguladınız, sorunun geleceğini tahmin ederek. Ben özellikle tüm kurumlarımıza bu konuda Diyanetin örnek olması adına söylüyorum, yapılan çalışmayı çok önemli görüyorum. Diyanet İşleri Başkanlığının diyanetten sorumlu başkan yardımcısı Türkiye'de ilk kez bir hanımefendi, bir kadın ve Komisyonumuza yapmış olduğu sunumda da bütün Komisyon üyesi milletvekili arkadaşlarımız çok mutmain olarak dinledik ve tüm illerde bir müftü yardımcımızın kadın olmaya gayret edildiği söylendi, hepsi sağlanmasa da yüzde 80'ine yakınında birer kadın müftü yardımcımız hizmet vermekte.

Bu vesileyle, bakış açısını ortaya koymak adına sizin hassasiyetinizi gözeterek; kadın-erkek fırsat eşitliğini, aile kavramını, kadına yönelik şiddetin önlenmesi konusundaki hassasiyeti tüm çalışan birimlerimize, ailelerimize, okul aile birliklerine, öğretmenlerimize yansıtabilecek kadın yöneticilerimizi özellikle arzu ediyoruz. Bu, ilçeden başlamak üzere, ilçedeki ilçe müdürlüklerinden il müdür yardımcılara kadar -Diyanet bu konuda tüm bakanlarımıza, bakanlıklarımıza örnek olabilir- tüm illerde Millî Eğitim İl Müdürlüklerimizde birer kadın millî eğitim müdür yardımcımız olabilir ve üst kademeye çıktığımızda da -Burcu Hanım'ı ben Çalışma Bakanlığından tanırım, çok çalışkan bir arkadaşımızdır, sonrasında Millî Eğitim Bakanlığında görev yaparken de tanırım, çok çalışkan, nitelikli ve hizmet sunan bir Genel Müdürümüz, ben özellikle yönetici olmasından dolayı da çok büyük memnuniyetimi ifade ediyorum- istirahatımız kadın bakan yardımcımız başta olmak üzere tüm yönetim alanlarında kadınlarımızın temsilini sizden arzu ederiz Komisyonumuz olarak.

Ben sunumunuz için çok teşekkür ediyorum.

Bir de Kıymetli Bakanım, 2008 yılında Millî Eğitim Bakanlığımızın Araştırma- Geliştirme ve Projeler Daire Başkanlığımız tarafından yapılmış olan bir araştırma var: "Öğrencilerin Şiddet Algısı" ve bu şiddet algısı araştırması bizim elimize çok önemli verilerin olmasına vesile. Ondan sonraki süreçte de şiddet algısı da uyguladığımız politikalar, yazılı metinler ve uygulamalar şu anda öğrencilerin şiddet algısını nasıl değiştirdi? Bu konuda da yeni bir çalışmanın yapılmasını biz sizden Komisyon olarak arzu ederiz.

Çok teşekkür ediyorum.

Şimdi, söz almak isteyen arkadaşlarımıza sözlerini vereceğim. İlk sözle başlıyorum.

Buyurun Sayın Kerestecioğlu.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Hoş geldiniz, sunumunuz için teşekkürler.

Sayın Başkan genellikle sunum yapan herkese en güzel şeyleri söylüyor, biz de tabii biraz eleştirileri söylüyoruz çünkü başka türlü zaten burada olmamızın bir anlamı yok.

MİLLÎ EĞİTİM BAKANI ZİYA SELÇUK – Biz onun için geldik zaten, o kısmı için geldik.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – O nedenle hani “Komisyon adına” diyerek söylenen şeyler aslında biraz farklı şeyler, bunu öncelikle vurgulamak isterim, en azından bizim adımıza olmayabiliyor.

Şimdi, ben sizin sunumunuzda... Özellikle şöyle bir şey söylediniz: “Eğitimin her kademesinde kreşten üniversiteye saygı, sevgi, hoşgörü kültürünün geliştirilmesini sağlayacak uygulamaların eğitim sistemine entegre edilmesi amacıyla model oluşturulacaktır.” Ben bütün sunum içerisinde yani saygı, merhamet, sevgi, hoşgörü duyduğum, evet, bunlar güzel şeyler fakat “eşitlik” diye bir şey duymadım. Yani eşitlik kültürü eğer geliştirilmezse sadece saygıyla, sevgiyle, merhametle acaba sağlanabilecek bir şey mi bu eğitimde kadına yönelik şiddetin engellenmesi? Bu konuda ne düşünüyorsunuz?

Psikolojik tespitler, psikososyal yaklaşımlar, öfke kontrolü; evet, bunlar önemli ve güzel şeyler ancak bu kadar yoğun cinsiyetçi söz ve şiddet karşısında kadınların hayatına mal olurken bütün bunlar “Bu bir erkek egemen sistem sorunu” derken biz haksız mıyız? Bunu da size sormak isterim çünkü biz bunu bir sistem sorunu olarak tespit ediyoruz. Bunların da öyle, gerçekten o eşitlik anlayışıyla bir eğitim verilmeden, oradan başlamadan bu işler de düzelmeyeceğini düşünüyoruz.

Bunun dışında, çok sorum var size aslında ama bunları arkadaşlarımın da vaktinden çalmamak için kısa kısa bazılarını soracağım. Millî Eğitim Bakanlığı 6284 sayılı Kanun kapsamında hakkında gizlilik ve koruma kararı olan öğrencilerin okul kayıtlarında nasıl bir prosedür izliyor? Çünkü pandemide belki o kadar yoğun değil şu anda ama daha öncesinde özellikle ikamet adresi başka ilde görüldüğü için kadınların çocuğunun okul kaydının yapılmadığı yönünde şikayetlerle karşılaşabiliyoruz. Bu çocukların eğitimden geri kalmamalarını sağlayacak şekilde okul nakil işlemlerinin yapılması mümkün mü?

Öğretmenlerin, idarecilerin kadın hakları 6284 sayılı Kanun ve diğer şiddet önleme mekanizmaları konusunda doğru bilgilenebilmesi, yeri geldiğinde yönlendirme yapabilmesi çocuğun özellikle şiddete, istismara maruz kaldığı durumlarda vakit kaybetmeksizin bildirim yükümlülüğü gereği ilgili kurumlarla irtibat kurması için ne yapıyorsunuz? Çünkü öğretmenler gerçekten evde şiddet gören bir çocuğu aslında yeterli rehber öğretmenlik, donanımlı rehber öğretmenlik varsa ancak tespit edebiliyor. Ben avukatlık mesleğimde de çok sayıda böyle vakayla karşılaştım, öğretmenlerin sayesinde yapılabilen şeyler.

Pandemide çocuklar yasaklandı ve çocukların evden çıkamadığı dönemde kız çocukları açısından bu durum ev işlerine, kardeşlerin bakımını üstlenmesine gibi bir emek sömürüsüne de yol açtı. Dahası, bir yıl geçmesine rağmen sorunlar artarken hâlâ geçici planlarla hareket edildiğini görüyoruz maalesef ve uzun vadeli...

MİLLÎ EĞİTİM BAKANI ZİYA SELÇUK – Hangi konuda affedersiniz, geçici plan hangi konuda?

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Şimdi, şöyle: Mesela, siz, bugün 2’si ayın, 31 Mayıs’ta Cumhurbaşkanının açıklamasından sonra iki gün yüz yüze eğitimin yapılacağını duyurdunuz, Twitter’den duyurdunuz. Yani bu bir uzun vadeli planlama değil ve ertesi gün de çocukların okula gelmesini beklediniz hâliyle. Şimdi, böyle bir şey mümkün değildi.

MİLLÎ EĞİTİM BAKANI ZİYA SELÇUK – Nasıl mümkün değil? Pardon, anlamak için soruyorum.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Şimdi, siz bu akşam söylüyorsunuz, “Yarın da okula gelin.” diyorsunuz mesela. “Okula gelin.” diye söylediğiniz iki gün uygulama değil mi?

MİLLÎ EĞİTİM BAKANI ZİYA SELÇUK – Tabii ki.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Yani Cumhurbaşkanı açıkladı, siz ondan sonra söylediniz. Siz Millî Eğitim Bakanısınız, sizin yani şu dönemde öneminiz çok fazla. Belki herkesten önce sizinle Sağlık Bakanının konuşması gerekiyor. Mesela, bu anlamda uzun...

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Evet...

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Konu dışına çıkmıyorum Sayın Başkan ve lütfen bundan...

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Sayın Kerestecioğlu, istirahatım kadının konuşulduğu gündemin dışına...

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Kadından konuşuyorum, çocuklar eve hapsedildi, kız çocuklarının emeği sömürüldü diyorum.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Eğitim müfredatını ve uygulamasını konuşmayalım, istirahatım onunla ilgili...

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Ben ne konuşacağımı gerçekten bir kez daha sizinle tartışmak istiyorum.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Ben de konuda kalmanızı istiyorum, lütfen.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Çünkü hakikaten bu Komisyonunda yetişkin insanlarınız ve ne söylediğimizi de gayet iyi biliyoruz.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Evet, Komisyonun gündeminde kalmanızı istiyorum.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Ben Komisyonun gündemine karar veriyorum ve yapıyorum.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Buyurun Sayın Kerestecioğlu.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Her seferinde bu müdahaleyi yapmamanızı rica ediyorum. Sizin konuşmalarınız nedeniyle de toplantı uzuyor aynı zamanda, bunu da uyarmak isterim.

MİLLÎ EĞİTİM BAKANI ZİYA SELÇUK – Ben açıklarım Sayın Vekilim. Siz lütfen buyurun, ben açıklarım.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Ama yani sizinle alakalı değil.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Buyurun.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Her toplantıda bu muameleyle karşılaştığımız için bunu söylüyorum.

Ben bunu kız çocukları için soruyorum özellikle. Hesap sorma gibi bir şeyi var mı Bakanların? Birbirinizden hesap sorabiliyor musunuz? Yani, öğretmenler aşıl原因adı yeterince, hâlâ da tam anlamıyla ulaşabilmiş değil, onlar ilk ulaşması gereken insanlardı çünkü eğitimde olması gerekiyordu. Bununla ilgili Sağlık Bakanlığına karşı ne yaptınız mesela? Gerçekten herkes birbirini çok yumuşak bir şekilde dinleyip birbirine teşekkür ettiği bir ülkede yaşamayı tabii ki biz de isteriz ama her şey yolunda giderken bunu yaşamak isteriz, o yüzden bunu sormak istiyorum. Öğretmenlerin orada aşya ulaşması önemliydi çünkü bizim açımızdan kız çocuklarının evde kalıp sömürülmemesi açısından önemliydi.

Son sorum da tabii, toplumsal cinsiyet eşitliği hedefinin 2019’da MEB’in hedef listesinden çıkarılması, 2014’de güzel güzel yirmi dört ay eğitimde toplumsal cinsiyet eşitliğinin geliştirilmesi projesi kapsamında öğretim programları, ders kitapları hepsi gözden geçirildi, bunlar yapıldı. Şimdi bunlar niye çöpe atıldı? Gerçekten ne oluyor? Bunu merak ediyoruz. Annelik izni; Covid-19 salgınıyla mücadele için alınan önlemler kapsamında, 10 yaş ve altı çocuğu olan kadın personelin idari izinli sayılarak evden çalışması kararı alınmıştır. Ebeveynlik sadece annelikle yaşanan bir şey değildir. Bu nedenle dönüşümlü ebeveynlik izni olması gereken, mümkünse bunun yapılması gerekirdi.

Çok şey var gerçekten kapsamdan, programdan çıkarılan çünkü toplumsal cinsiyet eşitliğinden vazgeçildiği için ama bir de göçmen, mülteci, sığınmacı çocukların eğitim hakkından faydalanması için ne gibi tedbirler alıyorsunuz? Çünkü daha geçen hafta Ankara’nın dibinde Konya-Ankara arasında yirmi yıldır aynı yere gelen çocuklarla muhatap olduk. Urfa’dan gelen mevsimlik tarım işçilerini ziyaret ettik Cihanbeyli ve Kulu ilçelerinde. Lütfen ziyaret ediniz, kendilerini ziyaret ettiğimizde hiçbirinin ne tableti vardı ne eğitim imkânları vardı ve o mekâna, yirmi yıldır aynı yere geliyorlar. Yani bu belediyenin de sorumluluğudur Bakanlığımızın da sorumluluğudur kamunun da sorumluluğudur diye düşünüyorum.

Tekrar teşekkür ediyorum.

MİLLÎ EĞİTİM BAKANI ZİYA SELÇUK – Ben teşekkür ederim, sağ olun.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Sayın Bakanım, arkadaşlarımızın sorularını alıyoruz, sonrasında topluca size cevap için yeniden söz veriyorum.

MİLLÎ EĞİTİM BAKANI ZİYA SELÇUK – Tabii.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Çok affedersiniz kalkacağım, geleceğim çünkü Genel Kurulda da görevim var yani zannetmeyin ki yaptım, gittim. Gelip tutanakları da gayet iyi okuyorum.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Buyurun Hacı Ahmet Bey.

HACI AHMET ÖZDEMİR (Konya) – Hepinizi saygıyla selamlıyorum, Sayın Bakanımıza da hoş geldiniz diyorum.

Vallahi, eğitim uçsuz bucaksız bir derya. Hızır Aleyhisselam ile Musa Aleyhisselam’ın kıssasını sadece Kur’an çerçevesinde değil, biz daha başka çerçevelerde de okuruz. Uçsuz bucaksızlığı şöyle ifade eder bir defasında Musa Peygamber’e Hızır Peygamber, denizde o sırada gagasıyla kuş bir damla bir şeyleri alır der ki: “Bizim ilmimiz denizden bu kadar bir şeydir.” Öyle olunca hakikaten “eğitim” deyince artık bir durmak lazım. Hâlâ eğitimde yeni modeller tartışılıyor, yeni arayışlar var, yeni uygulamalar var. Öte yandan yine çok zor bir alan insan ve insanın eğitimi söz konusu olunca ben burada yine toprağı bol olsun Alexis Karel’i hatırlıyorum. 1912 Nobel ödüllü bu yazarımızın fizyoloji veya tıp alanında ödül alan bu şahsın bir eserinin ismi İnsan Denen Meçhul’dü ve 1970’li yılların sonunda 1980’li yılların başında psikoloji kitaplarının, analiz kitaplarının neredeyse yok denecek kadar olduğu dönemde en çok okunan eserlerden bir tanesiydi.

Sayın Bakanım size mi ait, siz mi bunu terimleştirdiniz? Yoksa bir yerlerde kullanılıyor benim mi gözümde mi kaçtı? Ekosistem tabirini kullandınız, ekosistemi tabii, biz daha çok coğrafya, meteorolojiyle, iklimlendirmeye falan alakalı bir sistem olarak ve deyim olarak biliyoruz ama benim çok hoşuma gitti. Ekosistemi eğitim alanında kullandınız, insan alanında kullandınız. Tam da böyle -turnak içi- tam yerini bulan bir tabir oldu. Derginizin ismini de çok beğendim “ya/da” yani hep

ben doğruyu düşünmüyorum, hep benim söylediklerim doğru değil, bunun bir alternatifi de olabilir şeklindeki bir isimlendirme. Burada Komisyonunda Filiz Hanım “Ya.” diyor ben diyorum ki: Ya da. Ben ya diyorum Filiz Hanım “Ya da.” diyor. Çok harika, ben tebrik ediyorum sizi.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Konu içinde konuşun lütfen.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Sayın Özdemir, çok teşekkür ediyorum.

Kerestecioğlu’nun uyarısı için teşekkürler. Konuya gelelim.

HACI AHMET ÖZDEMİR (Konya) – Soruma hemen geliyorum Sayın Başkanım.

İnsan ve dil önemli. Etimolojiye, semantiğe dikkat çektiniz, dediniz ki: “Buyurgan olmayan bir üslupla bizim kadına şiddet meselesine yaklaşmamız gerekir.” Bu ekosistem deyimi bana bir de Mevlâna’nın Mesnevî’sinde geçen pek çok şeyden bir tanesi “Kainatın aklıyla bütünleşmek.” şeklinde tabir ettiği hususu hatırlattı. Bir sempozyumda -kulağı cınlasın- Ahmet İnan Bey -bendeniz bunu anlatmak durumunda kaldım- “Sadece, sırf bu söz için Mesnevî’yi ben satır satır bir kez daha okuyacağım.” dedi yani bunlar hakikaten önemli hususlar.

Ben sunumunuzu bir sempozyum bildirisi veya bir akademisyenin konferansı gibi teorik açıdan çok doyurucu buldum. Teorisyenlik tarafınız zaten eğitim camiasınca müselleme ama ben gördüm ki teorisyenliğinden ziyade Sayın Bakanımız Ziya Selçuk Bey’in pratiğe geçişi de o süratle olmuş. Teori ile pratiği birleştirebilmek hakikaten çok zor bir şeydir. Akademinin içinde bulunmuş birisi olarak bu hususta ben sizi tebrik ediyorum.

Sorum şu: Şimdi, şiddet Allah’ın insana verdiği bir duygu, özellik, düşünce vesaire. Şiddetten yalıtılmış... Bunu ben aslında Nevzat Tarhan hocaya da geldiğinde sormak istiyorum. Şiddetten yalıtılmış bir dünya düşünsek de uygulayamayız. En şiddetten yalıtılmış din bugün Hollywood yıldızlarının güruh güruh gittikleri Budizm, biz de onların Myanmar’da Müslümanlara ne yaptıklarını ve nasıl şiddet uyguladıklarını görüyoruz. Dolayısıyla şiddetin önlenmesinden ziyade ben bir makas değişikliği yapmak niyetindeyim. Şiddetin eğitilmesini belki konuşmak lazım yani kocasının karısına uyguladığı şiddet evet, eğitilmesi gereken bir şiddettir, önlenmesi gereken bir şiddettir ama ülkenize saldırıldığında sizin savunma amacıyla kullanacağınız şiddet gerekli bir şiddettir. Burada bunun eğitilmesi lazım, öbür tarafta onun eğitilmesi lazım. Dolayısıyla “Şiddetin önlenmesi, eğitilmesi.” derken sizin ben teorisyenliğinize ve eğitim alanında yaptığınız çalışmalara dönük olarak asıl şu soruyu sormak istiyorum: Okul aşaması bizim belli bir yaşa geldikten sonra devreye soktuğumuz sistem. Orada çok güzel işler yaptığımıza rakamlarla Sayın Başkanım da temas etti, ben de not almıştım, var burada, milyonlar ifade edilen rakamlardan söz ediyorsunuz. Hakikaten güzel işler yapılmış ama acaba bu çocuğun özellikle -siz biliyorsunuz- 1-2 yaş arasının ilk 2 yaşının eğitiminde karakterin değişkenliği falan tartışmalarına girmek istemiyorum ama değiştirilebilen tarafının diyeyim en azından yumuşatarak burada yapılabilecek ne var?

Bu konuda halk eğitim merkezlerinin önemine dikkat çektiniz ve analık babalıkla alakalı, şiddetin önlenmesiyle alakalı hususlara temas ettiniz. O rakamı da ben buraya almıştım. Kadına yönelik şiddeti önleme kursları; 48 kursu açtığınızı 322 kadın, 198 erkek, 520 kursiyere bu hususta eğitim verdiğinizi söylediniz. Bunu yeterli buluyor musunuz? Bu ilk 2 yaş konusunda ne yapılabilir? Birazcık evlilik öncesi belki modelleme olarak evlilik okulu şeklinde nitelendirilebilecek çalışmalara halk eğitimin... Diyanet’ten burada destek almayı ben önemsiyorum, arkadaşlarımızın bazıları belki bu konuda ikircikli davranacaklar ama onların da katkılarıyla yapılmasının sorununun çözümüne katkısı olabileceğini düşünüyor musunuz?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Hacı Ahmet Hocam, çok teşekkür ederim.

Evet, Sayın Güzel, buyurun.

SEMRA GÜZEL (Diyarbakır) – Sunumunuz için teşekkürler Sayın Bakan.

Şimdi, öncelikle, şunu ifade etmek istiyorum, önceki toplantılarda da aslında sunum yapan bakanlarımız da benzer ifadeler kullandığı için bir kez daha uyarma ihtiyacı hissettim. “Kadınlarımız, kızlarımız” kavramını kabul etmediğimizi bir kez daha ifade etmek istiyorum.

HACI AHMET ÖZDEMİR (Konya) – Siz de “erkeklerimiz” deyin rahatsız olmayız biz veya “oğullarımız” da diyebilirsiniz.

SEMRA GÜZEL (Diyarbakır) – Yok, biz iyelik ekine karşıyız, doğru değil. Biz özneyiz nesne değiliz, kimsenin kadını ve kızı da değiliz, bunu ifade etmek istiyorum bir kez daha.

Şimdi, sunumunuzun başında sağlıklı, mutlu ve çalışkan bir toplum inşa etmeye inandığımızı ve kadınları bu bilinçle yetiştirmemiz gerektiğini belirtmişsiniz. Fakat buradaki temel mesele kız çocuklarının ve bilhassa erkek çocuklarının bu bilinçte yetiştirilmesi gerektiği. Keza, toplumsal normlar erkek çocuklara ataerkil roller yükleyerek okula gönderiyor ve bunu değiştirip dönüştürmek de aslında kurumlara, okullara biraz bağlı.

Yine, sunumda yer yer toplumsal cinsiyet eşitliğine dair hedefler olduğundan bahsettiniz ama okullarda doğrudan toplumsal cinsiyet eşitliği temalı eğitimler verilmiş midir bilmiyoruz yani kız ve erkek çocuklarına cinsiyet eşitliğini anlatan, bu şekilde tutum ve davranışların öneminde bahsedene, doğrudan çocuklara yönelik eğitimler oluyor mu?

Yine, halk eğitim merkezlerinden bahsettiniz. Bu halk eğitim merkezlerinde sadece mesleki kurslar mı veriliyor? Bu merkezlerde kadına yönelik şiddeti önleme çalışmaları yapılıyor mu?

Kadın konuk evlerinde kadınların ebeveynlik becerisini geliştirme kursu verdiğinizden bahsettiniz. Eğitim perspektifinize göre, konuk evlerinde kalan bir kadının ihtiyacı olan şey ebeveynlik kursu mu, yoksa şiddetle mücadelede tam olarak yapılması gereken şeyler mi?

Şiddet algısı ve şiddet sıklığına dair iyileştirici hizmetler verildiğini belirttiniz. Bu hizmetler tam olarak nelerdir ve buna dair yapılan çalışmalar nelerdir?

Yine, kadına yönelik şiddet yüzünden nakil yapılan öğrenci sayılarını verdiniz. Bu nakil yapılan öğrencilere travmalarına dair daha sonra bir terapi yapılıyor mu, özel bir program oluyor mu bunlar için?

Bunlarla beraber “toplumsal cinsiyet” öğrenilen bir olgu; küçük yaştan itibaren kadın ve erkeğe nasıl davranması, düşünmesi gerektiği hem toplum tarafından hem de muhatap olduğu kurumlar tarafından veriliyor. Bundan bahsediyorum çünkü ders materyallerinde maalesef ki bu toplumsal cinsiyet eşitsizliği öğretiliyor. Bu materyalleri incelemek de aslında kurumunuza ait. Cinsiyetçiliği öğreten görseller, kullanılan dil, seçilen öyküler, matematik problemlerinde verilen örnekler, yine kadınlara tarih sahnelerinde rol verilmemesi, yine kadınlara ev hanımlığı, öğretmenlik, hemşirelik gibi mesleklerin önerilmesi, erkeklere de yine ev dışındaki mesleklerin önerilmesi -tamircilik ve yöneticilik gibi- ve güç gerektiren işlerin daha çok erkek mesleği olarak gösterilmesi..

Yine, kitaplarda geçen ifadelere de dikkat etmek gerekiyor. Bu ifadeler maalesef ki okul kitaplarında, müfredatta verilen kitaplarda var. İşte “Erkekler güç ve kuvvet yönünden daha ileri olduğundan ailenin sorumluluğu birinci derecede onlara yüklenmiştir.” gibi ifadeler var. Benzer ifadeler var, hepsine değinmeyeceğim çünkü çok fazla buna benzer ifade var.

Yine, MEB Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği'nde "Evli olanların kayıtları yapılamaz." şeklinde bir ibare var ve öğrenci iken evlenenlerin okulla ilişkisi kesilerek e-okul sistemi üzerinden açık öğretime kayıtları yapılıyor. Bu, bir nevi, erken yaşta evliliğin önünü açmaktır aslında, bu anlama geliyor ve erken yaşta evlilik maalesef çok fazla sayıda var.

Yine, kimi ifadeler var, onlara değinmeyeceğim çünkü çok fazla gerçekten. Şimdi, bu eğitimlerin içerik materyallerini kim inceliyor, bunları inceleyen kişiler toplumsal cinsiyet eğitimi almış mı? Kitaplar hazırlanırken bu toplumsal cinsiyet eşitliğine dikkat edilerek mi hazırlanıyor?

Yine, MEB müfredatı ve içeriği hazırlanırken cinsiyetçi öğeler olup olmadığına dair bu materyalleri inceleyen özel bir komisyon mu var? Bu komisyon bu çalışmaları nasıl yürütüyor?

Pandemi sürecinde yaşanan sorunlar oldu, biliyoruz. Bu dönemde eğitime ulaşamayan birçok çocuk oldu ve kız çocukları daha fazlaydı eğitime ulaşma konusunda sıkıntı yaşayanlarda. Yine, maalesef, tarım mevsiminde birçok kız çocuğu tarlada ve eğitim alamıyor. Bunların eğitimleri nasıl sağlanıyor? EBA'ya katılım oranlarını cinsiyete ayırarak bir tespitiniz oldu mu yani "Şu kadar kız çocuğu katıldı, şu kadar erkek çocuğu katıldı." şeklinde bir analiz var mı? Yine, uzaktan eğitim sürecinde kaç kız çocuk okuldan ayrılmak zorunda kaldı ve kaç tane kız çocuk bu süreçte erken yaşta evlendi? Bunlar da merak ettiğimiz sorular.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Sayın Güzel, teşekkür ediyorum.

Hayati Bey, sözü size veriyorum.

Buyurun.

HAYATİ ARKAZ (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Bakanım, hoş geldiniz, şeref verdiniz.

Hepinize ayrıca saygılarımı sunuyorum.

Sunumunuzu çok beğendim, çok faydalı oldu; bir hekim olarak çok etkilendim, çok teşekkür ediyorum.

Aziz Atatürk'ün dediği gibi "Eğitimidir ki bir milleti ya özgür, bağımsız, şanlı yüksek bir topluluk hâlinde yaşatır ya da esaret ve sefaletle terk eder. En büyük savaş, cahilliğe karşı yapılan savaştır."

Kadına yönelik ve aile içi şiddetin temelinde yatan sebeplerde eğitim sorununu çok rahat görebiliyoruz çünkü eğitim seviyesi arttıkça kadına şiddetin azaldığı, önemli bir gerçek olarak karşımıza çıkıyor. Şiddet gösterme eğilimi ile eğitim seviyeleri ters orantılı. Kişilerin eğitim seviyeleri arttıkça şiddet gösterme davranışları da azalıyor.

Eğitim, sadece okumak ve yazmak anlamına gelmez; kültürel bir süreçtir. Toplumu şekillendirmek, milletlerin kaderini belirlemek için en önemli unsurlardan biri eğitimidir. Anayasa'mız, Ceza Kanunu'muz, devletimizin aldığı önlem ve tedbirler bugün belki şiddeti engellemek için yeterli olacak ancak geleceğimiz için kadına yönelik şiddeti tamamen ortadan kaldırmak istiyorsak eğitimden başka çaremiz yoktur. Ailede başlayan eğitimi yaşam boyu sürdürürsek başarılı olabiliriz. Bu konularla ilgili 2 sorum olacak efendim.

Birincisi, okul öncesi eğitimde -gerçi anlattınız bunları ama biraz daha açarsak çok mutlu olurum- ve ilkokuldan itibaren kadına yönelik şiddetin müfredata alınması hakkında bir çalışmanız var mıdır? Varsa bu çalışmalar nelerdir konuyla ilgili?

Ayrıca, Millî Eğitim personeline bu konuyla ilgili, alakalı kurum içi eğitim veriliyor mu?

Çok teşekkür ediyorum, saygılar sunuyorum, sağ olun.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Hayati Bey’e çok teşekkür ediyorum.

Evet, Başkan Vekilimiz Tuba Hanım’a söz veriyorum.

Buyurun.

TUBA VURAL ÇOKAL (Antalya) – Teşekkürler Sayın Başkanım.

Sayın Bakanım, sayın bürokratlarımız; hoş geldiniz. Öncelikle, sunumunuz için teşekkür ediyorum.

Sanal zorbalık her geçen gün artıyor; yaşı, konumu, mesleği ne olursa olsun herkes, hepimiz sanal zorbalığa maruz kalıyoruz. Bir tarafı eğlence olan paylaşımlar, yazılar birilerinin hayatını, tüm hayatını etkiliyor, hatta intiharlara kadar götürüyor. Sanal zorbalıkla ilgili çalışmalarınız hakkında biraz detaylı bilgi alabilir miyiz? Sanal zorbalık, okullarda müfredata girebilir mi diye sormak istiyorum.

İkincisi, MEB’in müfredatında daha çok kadınların önemine dair bölümler var. Mutlaka aileyle ilgili bölümler de var ama babanın rolüne dair ayrı bir bölüm var mı MEB müfredatında?

Son sorum: Sunumda ilköğretim hukuk ve adalet dersi öğretim programında “Hukuki Sorunlarımız” ünitesinde “Erken yaşta ve zorla evlilik, mağdur çocuklar, suça sürüklenen çocuklar, çocukların çalışması ve sosyal güvenliği ile aile içi ve okulda ihmal, istismar ve şiddet gibi konular üzerinde durulması, şiddet türleri ile şiddetten korunma yollarının kadın ve çocuklar açısından ele alınması gerektiği vurgulanmış.” deniliyor. Çocuk hakları konusu çok önemli. Çocukları bu konuda bilinçlendiren farklı çalışmalar düşünüyor mu? Bununla ilgili de bilgi alabilirsem çok sevinirim.

Çok teşekkür ediyorum, sağ olun.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Tuba Hanım’a çok teşekkür ediyorum.

Sayın Bakanım, Komisyonumuzun en genç üyesi Aysu Bankoğlu...

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Beni böyle tavlama çalışmayın. (Gülüşmeler)

HACI AHMET ÖZDEMİR (Konya) – Gelecek vadeden...

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Evet, gelecek vadeden...

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Sayın Başkan, bizim ekip yok biliyorsunuz, ben o yüzden kırk dakika süre istiyorum.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Bakan olursanız o zaman kurumlarınızı temsilen kırk dakika konuşursunuz.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – İnşallah sizin soruları cevaplamaya gelirim Sayın Başkan.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Neyse, biz kimsenin hayal kurma özgürlüğünü kısıtlamayalım.

Buyurun, söz sizde.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Teşekkür ederim nezaketiniz için.

Hoş geldiniz Sayın Bakan. Sunumunuz için teşekkür ederiz. Ben sizi de tebrik etmek istiyorum, doksan sekiz yıllık cumhuriyet tarihinin 75’inci Millî Eğitim Bakanısınız; üç senedir görevdesiniz, son dönemde Millî Eğitim Bakanlarımızın süresi bir buçuk yıl ortalama, siz bu süreyi geçtiniz, o yüzden bu konuda memnunuz, en azından yeni bir müfredat değişikliği olmaz umarım.

Toplumsal cinsiyet eşitliğiyle ilgili fikrinizi merak ediyorum ben. Bu konuda ne düşünüyorsunuz? Toplumsal cinsiyet eşitliği size göre de bir tabu mu? Malum, birçok kurum bu konuya, bu kavrama öcü gibi davranıyor. Aslında, Bakanlığınızın da bu kurumlardan pek bir farkı yok. Kadın-erkek eşitsizliğinin toplumsal cinsiyet rolleriyle tanımlandığını ve bu roller dolayısıyla bu eşitsizliğin pekiştiğini, bu

eşitsizliğin de şiddeti körüklediğini biliyoruz. Biz bu kavramı bu şekilde tanımlıyoruz başka bir anlama gelmiyor. O yüzden de biz aslında bu toplumda yerleşmiş olan bu kalıpları kırmadan kadın erkek eşitliğini, kadın ve erkeği eşit birer birey olarak görmeden başta şiddet olmak üzere kadına dair ülkedeki hiçbir sorunun çözülemeyeceğini düşünüyoruz, bu işin de başı eğitim. Eğitim önce ailede sonra okulda devam ediyor ama sadece eğitim hayatımızda toplumsal değerleri öğretmenin yanı sıra insan haklarına yarışır, haklarını bilen ve bu haklarına çıkan da bir nesli ortaya çıkarmak durumundayız. Bu yüzden Bakanlığınızın, örneğin, kadına yönelik şiddetle mücadelede bilinçlendirme, farkındalık oluşturma ya da bu duruma maruz kalan kişilerle, bu şiddete tanık olan öğrencilerin rehabilitasyonunu sağlama gibi görevleri var. Bu konuda neler yapıyorsunuz?

Toplumsal cinsiyet eşitliği kavramına geri döneyim, Avrupa Birliğiyle ortaklaşa yürütülen bir projede, Eğitimde Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Geliştirilmesi Projesi, bu projeye 2016'da son veriliyor ve Bakanlığınız yeni dönemde bu konuyla ilgili yeni bir proje yapacağını duyuruyor. Siz de yaptığınız bir açıklamada “2019-2020 eğitim öğretim hedef listesine toplumsal cinsiyet eşitliği dersini eklediğinizi” duyuruyorsunuz ancak, sanırım gelen gerici eleştirilere karşı 2019 yılında Bakanlık “Bizim böyle bir projemiz yoktur.” diyor. Sizin de herhangi bir açıklamanız olmuyor. Acaba ülkemizde toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlamak için Millî Eğitim Bakanlığı herhangi bir şey yapmakta mıdır, yapmayı düşünmekte midir? Ve tekrar ediyorum, toplumsal cinsiyet eşitliğiyle ilgili bu kavramı bir tabu olarak görüyor musunuz? Sizin şahsınıza soruyorum. Merak ettiğim bir başka şey: Siz bu konuyla ilgili özel bir eğitim aldınız mı? Onu da merak ediyorum. Ayrıca Bakanlığınız içerisinde bu konuyla ilgili herhangi bir eğitim verildi mi?

Bir başka konuya geçeyim, müfredat konusu. Geleceğimizi yetiştirmek için en önemli konumuz, en önemli araç müfredat ve on dokuz hükûmet döneminde de 17 kez değiştirildi. Şimdi, bir araştırma var: Karşılaştırmalı Eğitim Derneği tarafından 2018 yılında yapılmış. Araştırmanın ismi şu: Değişen Ders Kitaplarında Sekülerizm ve Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Araştırması. Sadece birkaç örnek vereceğim. 2016 ve 2017 yıllarında basılan ilkökul, ortaokul ve lise kitapları üzerinden 16 kitapta bir araştırma yapılıyor. Mesela, 2016 yılında 9’uncu sınıf tarih ders kitabında “Türkiye’de Tarih Yazıcılığı” başlığı altındaki “Kadınların Tarih Yazıcılığı Rolü” konusuyla ilgili 2 paragraf var ve 2017’de bu kaldırılıyor. Bir başka kitapta kadınların siyasi olarak temsil edildiği en önemli bölüm ve kadınlara özel ayrılmış tek başlık olan “Türk Toplumunda Kadının Yeri” bölümü yine 2017’de kaldırılıyor. Erkekler çok farklı mesleklerde gösterilirken; kadınların çalışma hayatı yerine ev ve aile hayatını vurgulayan metinlerin ve görsellerin bu kitaplarda olduğu bu araştırmada söyleniyor.

MİLLÎ EĞİTİM BAKANI ZİYA SELÇUK – Bu müfredat ondan sonra değiştirildiği için şu anda onlar geçerli değil, onu paylaşmak isterim.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Tamam, peki.

Bu noktada ben de “Birleşmiş Millet Kadın Birimi Eğitimi”nin toplumsal cinsiyet eşitliğini ana akım hâline getirdiğine” hatırlatıyorum ve bu müfredat değişikliği eğer varsa manidar olduğunu söylemek istiyorum.

Bir de okul öncesi bazı yayınlarda da kadını anne olarak, ev işi yapan, aile içerisinde gören rollerden bahsediliyor. Babayı, işte, bütün gün dışarıda gezen, evin tek hâkimi, tek reisi gören bazı yayınlar var. Acaba bunlarla ilgili herhangi bir işlem yaptınız mı? Ve bunun dışında ilkökullarda, ortaokullarda yani eğitimde kullanılan, müfredatta kullanılan kitaplarda toplumsal cinsiyet eşitliği, ayrımcılık, kadın-erkek eşitliği bunlarla ilgili acaba taramalar yapıyor musunuz? Tarıyorsanız bugüne kadar hepsini taradınız mı, kaç tanesini taradınız? Bunu merak ediyorum.

Bir başka konu, öğrenciler. Hâlâ biliyorsunuz bir çok kız çocuğunun eğitime erişimiyle ilgili ciddi sıkıntısı var, evlendirilme, aile içerisindeki problemler ya da ekonomik sıkıntılar sebebiyle okula gönderilemediği biliniyor. Buna ilişkin son verileri paylaşabilir misiniz lütfen? Bunun haricinde evinde şiddete şahit olan ya da mağduru olan çocukların yardımına koşacak kişilerin öğretmenler olduğunu biliyoruz. Mesela, Almanya’da kreş seviyesinde bile öğretmenlere bu konuda bir yükümlülük, sorumluluk yükleniyor. Bu konulara dikkat etme, öğrencileri gözlemleme ve gerektiğinde ilgili kurumlara bildirme yükümlülükleri var. Bu bizde de var mı ya da Bakanlığınızın bu konuda yürüttüğü özel bir çalışma veya uygulama var mı? Emine Bulut’u biliyorsunuz kendi kızının gözleri önünde vahşice katledildi ve ben biz onun ilk duruşmasına gittiğimizde gerçekten çok üzüldük. Mesela, Emine Bulut’un kızına ulaştınız mı, yani bu konuda neler yapıyorsunuz? Örnek olsun diye söyledim.

Bir başka şey: Bu Covid-19 döneminde eğitime erişime ciddi anlamda bir problem bunu hepimizi biliyoruz. Kız çocukları bakımından herhangi bir araştırma yaptınız mı? Acaba Covid döneminde eğitime erişemeyen kız çocuğu oranları nedir? Bu konuda özel bir çalışmanız oldu mu? Bu konuda bunu ortadan kaldırmak için ne gibi önlemler aldınız, çalışmalar yaptınız?

Ve tacizci öğretmenler meselesine değinmek istiyorum. Birçok çocuk için, öğrenci için oldukça sancılı bir konu fakat bu tacizci öğretmenler meselesini şimdi uzatmak istemediğim için okuldan uzaklaştırıp başka yere gönderiliyorlar. Âdeta, yani bir genelgeyle “Taciz ettin, git oradan başka yere geç mi?” demek istiyorsunuz? Yani, anında görevden alınması gereken bu tacizci öğretmenlerle ilgili Bakanlık ne yapıyor? Verileriniz nedir? Şimdiye kadar kaç öğretmen bu anlamda görevden alınmış ya da yeri değiştirilmiştir, kaç kişi soruşturma geçirmiştir?

Ve son olarak, beyin göçüyle ilgili birkaç şey söylemek istiyorum. Ciddi bir problem ve bu beyin göçü ülkemiz için ciddi bir kaynak kaybı. Yani bundan nasıl geri döneceğiz? Neden oluyor? Bunu araştırmak gerekiyor. Sadece Türkiye’deki imkân yetersizlikleri değil aslında bunu sebebi. Bunun sebeplerinden bir tanesi de kadın-erkek eşitsizliği bence çünkü örnek vereyim, birçok akademisyen ayrımcılığa maruz kalıyor.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Sayın Bankoğlu...

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Bitiriyorum.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Evet.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Eksik etek görüleceği ülkede yaşamak istemiyor ya da insanlar kız çocukları burada yetiştirmekten çekinebiliyorlar. Bununla ilgili herhangi bir araştırmanız var mı? Bu konuyu önemsenizi rica ediyorum. Özellikle Bakanlığınızın beyin göçü herhangi bir verisi varsa burada kadın-erkek dağılımını merak ediyorum.

Son olarak, Ankara Milletvekilimiz Sayın Gamze Taşcier, Genel Başkanımızın bir programına gitti onun da 2 sorusu var, onları da iletayım. Aile Bakanlığının bir yayını var: Kadının Güçlenmesi Eylem Planı. 2018-2019 Öğretmenlik Mesleği Yeterliliklerine “Kadın-Erkek Eşitliğini Benimseme” ifadesinin eklenmesiyle ilgili bir hedef konuluyor ancak bu yeterlilik belgesi en son 2017’de güncelleniyor aradan dört yıl geçti ve hâlâ bu belge yenilenmediği için kadın-erkek eşitliğiyle ilgili ifade de eklenmemiş. Acaba, Öğretmenlik Meslek Yeterlilikleri Belgesi ne zaman yenilecek? “Kadın-Erkek Eşitliğini Benimseme” ibaresi ne zaman eklenecek? diye bir sorusu var sevgili Vekilimin. Onu da iletmiş olayım.

Teşekkürler.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Evet, Sayın Bankoğlu, teşekkür ediyorum.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Ben teşekkür ederim.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Yelda Hanım, buyurun söz sizde.

YELDA EROL GÖKCAN (Muğla) – Sayın Bakanım, hoş geldiniz.

Öncelikle yaptığınız sunum için teşekkür ediyorum ve Bakanlığınızın nezdinde başta siz olmak üzere tüm Bakanlığınızın personeline de yaptığı güzel çalışmalar nedeniyle teşekkür ediyorum.

Sayın Bakanım, 2 sorum olacak: Şiddete uğrayan, tanık olan çocuklar ile şiddet davranışı gösteren, şiddet eğilimi olan çocuklara yönelik özel terapi ve rehabilitasyon programları hakkında bilgi verebilir misiniz? Bir diğer sorum da: Bakanlığınızın 2019-2023 Stratejik Planı'nda başta çocuk ve kadına yönelik olmak üzere şiddetle mücadele bağlamında farkındalık eğitimleri düzenliyorsunuz. Bu çalışmalar olumlu sonuç verdi mi? Çalışmalarınızın mahiyeti hakkında bilgi verebilir misiniz?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Yelda Hanım, çok teşekkür ederim.

Bir pozitif ayrımcılığı da Sayın Bakanım, yüksek müsaadelerinizle memleketlime yapmak istiyorum. Strateji Başkanımız Sayın Fatih Leblebici, görevleri esnasında inanılmaz derecede planlamacı, kalkınmacı bir strateji başkanımız var. Sayın Bakanımıza da bu vesileyle teşekkür ediyoruz. Hassasiyeti üst noktada, sorularınızı da inşallah Sayın Bakanım cevaplandıracaktır.

Son sorumuz...

Sayın Atabek, buyurun.

ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK (Sakarya) – Sayın Bakanım, hem anaokuluna hem ortaokula giden iki öğrencinin velisi olarak, ayrıca eğitimci kökenli bir milletvekili olarak sizi Komisyonumuzda ağırlamaktan büyük bir memnuniyet duyuyorum. Hoş geldiniz, sefalar getirdiniz.

Benim de çok kısa 2 tane sorum var: Öğrencilerin eğitim ve farkındalık çalışmalarının içeriklerinin etkin şekilde belirlenmesine yönelik çalışmalarınız var mıdır? Öğrencilerin şiddet, akran zorbalığı, kadına yönelik şiddet türleri konularında bilgi düzeylerini ve tutumlarının ölçülmesi amacıyla öğrencilerin şiddet algısı konusunda bir araştırma yapılmış mıdır?

Bir diğer sorum da şiddet içermeyen iletişim, sorun çözme becerileri ve kadın erkek fırsat eşitliği konularında okul öncesinden başlayarak yaşa uygun eğitimler verilmesi önemlidir. Öğrencilere sağlıklı iletişim, öfke kontrolü, şiddete başvurmaksızın sorun çözme yöntemlerinin öğretilmesine yönelik ne gibi çalışmalar yapılmaktadır?

Çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Evet, Sayın Atabek, teşekkür ediyorum.

Kıymetli Bakanım, arkadaşlarımızın sorularına cevap vermek üzere sözü tekrar Ziya Öğretmenimize bırakıyoruz.

Buyurun efendim.

MİLLÎ EĞİTİM BAKANİ ZİYA SELÇUK – Çok teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Tabii ki öyle sorular var ki Millî Eğitim Bakanlığını gerçekten çok aşan konularda da ama bu bir bağlamda olduğu için, yani bir konu kendi başına da olmadığı için, başka değişkenlerle, parametrelerle alakalı olduğu için o yüzden de birlikte ele almak mecburiyeti de oluşuyor.

Öncelikle kadın yöneticilerle ilgili, okullardaki yöneticiler konusunda... Şu anda yüzde 18 civarında kadın yöneticimiz var okullarda ama öğretmenlerimizin yüzde 60,8'i kadın. Bunun yöneticiliğe doğru da gitmesi lazım. Elbette toplumsal olarak, yaşam biçimi olarak, kültür olarak talep meselesi de çok önemli. Örneğin, belli bir konuda bir pozisyon söz konusu olduğunda talepler daha

çok erkek meslektaşlarımızdan mı kadın meslektaşlarımızdan mı geliyor diye baktığımızda bunun arkasında yatan tabii, başka nedensellikler de var. Erkeklerin yönetim görevlerinde olma talepleri, arzuları nispi olarak daha yüksek.

Şiddet algısı araştırmasıyla ilgili bir konu vardı. Sayın Filiz Kerestecioğlu...

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Yok, ben paylaşmıştım Kıymetli Bakanım.

MİLLÎ EĞİTİM BAKANI ZİYA SELÇUK – Pardon, 2008 EARGED.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Evet.

MİLLÎ EĞİTİM BAKANI ZİYA SELÇUK – Evet, hatırladım.

Şimdi, bunu, hemen, ben notumu aldım. Bununla ilgili bir mükerrer çalışma, yani bu örnekleme dikkate alan mükerrer bir çalışma var mı diye bakacağım. Bilmediğim için şu anda bir şey söyleyemiyorum.

Diğer yandan, Sayın Kerestecioğlu'nun ifadesinde, hani "Hiç 'eşitlik' kelimesi geçmiyor metinde." diye başladı. Elbette bunun olmaması dikkat çekici ama mesele kök değer olduğunda "adalet" kelimesi çok daha kapsayıcı bir kelime diye düşünüyorum. Ama 7'nci ve 33'üncü sayfalarda toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda metinde geçen iki ifade, ibare var, onu ifade etmek isterim.

Onun ötesinde, bu "Nakiller olurken nasıl yapılıyor?" sorusu vardı. Tabii, teknik bir soru. Yani şu söylenebilir: Burada en önemli şey, çocukların kişisel verilerinin korunması hakkında bazı bilgilerin anonimleştirilerek iletilmesi meselesi. Bu konuyla ilgili de bir prosedür var ve o prosedür dâhilinde işlem basamakları yürütülüyor. Burada önemli olan çocukların her türlü güvenliğini dikkat almak ve bu çerçevede de bu işlem basamaklarını sağlıklı şekilde yürütmek.

Bir başka konu, bu nakil olan çocuk sayısını vermiştim, tekrar sorulduğu için... Ortalama 10 bin civarında.

Bir başka konu, tabii, salgın döneminde Millî Eğitim Bakanlığının erişimi, kız çocuklara erişimi, erkek çocuklara erişimi konusu, aşı konusu vesaire. Yani şunu çok samimiyetle ifade etmek isterim: Millî Eğitim Bakanlığının arzu ettiği tek şey var: Başka ülkelerde, hani Fransa, İtalya, İspanya, Portekiz, Kanada, İngiltere, başka ülkelerde salgın döneminde eğitimin devam edebilmesi için neler yapılmıştır? Biz bunları çok somut olarak izliyoruz. Ben de çok somut bir soru yöneltiyorum çeşitli ortamlarda, diyorum ki: Televizyonlarda eğitim televizyonu olarak ilkökul, ortaokul, lise için ayrı kanal kurabilen dünyada kaç ülke var? 3 tane ülke var, bir tanesi Türkiye. Bu kamuya açık bir bilgidir, yani araştırılabilecek bir bilgidir. Dolayısıyla, "Diğer ülkeler eğitimde ne yaptı, Türkiye ne yaptı?" sorusunun yanıtı olarak gerçekten önemli.

Dünyada en çok canlı ders yapan ülke kimdir kendi nüfusuna oranla? Türkiye'dir. Bu, yine Google verisidir, buna bakabilirsiniz. OECD verisidir, bakabilirsiniz. Dünyadaki tüm eğitim bakanlıklarının web sitesi var, hepsinin var. Bunların içinde veli, öğrenci ve öğretmen tarafından en çok ziyaret edilen ve içinde saat geçirilen web sitesi hangisidir? EBA'dır. Bu, bir Google verisidir, yani dünya 1'inci olmayı bir temenni olarak söyleyemiyorum, Google verisi olarak söylüyorum. O yüzden de hani "Eğitimde ne yapıldı?" denildiğinde gerçekten somut konuşmaya da çalışıyorum. Ve bu çerçevede çocuklarımızın erişimi noktasında, kaç çocuğumuz canlı derse giriyor ya da girmiyor, eksiklerimiz var, bunun farkındayız.

Örneğin, bilgisayarlı olan çocuklarımızın bilgisayarlı olduğu hâlde canlı derse katılmama nedenleri hakkında araştırmalarımız var. Yani 1 milyondan fazla çocuğumuz gerçekten her türlü imkânı olduğu hâlde canlı derse katılmıyor. Yani bazen katılıyor, bazen katılmıyor. Bu, motivasyonel problem de

olabilir, yani aile içindeki düzenlemelerle ilgili bir konu da olabilir elbette ama burada şunu ifade etmem gerekir: Biz, her bir velimize gerçekten, yani özgür bir alan bırakmaya çalıştık, tercihi ne olursa olsun, ailesindeki koşullar ne olursa olsun. Eğer A seçeneğini seçerseniz de biz size her türlü hizmeti veririz, B seçeneğini seçerseniz de biz her türlü hizmeti veririz ve bu hizmeti ortaya koymak için elbette altyapıdan kaynaklanan birtakım sorunlar oldu, internet hızıyla ilgili bazı sorunlarımız oldu ama hiçbir zaman şu olmadı: Yani bir kere “EBA çöktü.” diye bir ifade kullanıldı, dört saatliğine oldu o da. O da bir yanlış anlaşılardan kaynaklanan bir server engellemeye ilgili ve bir dış müdahaleyle ilgili, siber saldırıyla ilgiliydi. Ama bu arada Whatsapp 2 kere çöktü, işte, Google’da bir kapanma oldu, diğerlerinde oldu.

Yani şunu anlatmaya çalışıyorum: Bakın, bu tür şeylerde bunlar olağandır ve bir buçuk sene içinde bir kere EBA’nın dört saatliğine yavaşlaması, hani bunun öne çıkarılarak, hani EBA’nın dünya 1’incisi olmasını öne çıkaralım demiyorum ya da EBA’nın dünyadaki en zengin içerikli bir eğitim bakanlığı sitesi olduğunu öne çıkarmak istemiyorum. Sadece ne istiyorum? Kendi adımıza sorunumuzu da görelim, iyi taraflarımızı da görelim istiyorum.

Aşı meselesiyle ilgili, hekimlerimizin hemen ardından, şubat ayının başında aşısı yapılmaya başlanılan 2’nci meslek grubu kimdir? Öğretmenlerdir. Ve şu anda 600 bin civarında oldu ve çok çok kısa bir süre içerisinde tamamı yapılacak, bundan endişeniz olmasın.

Bu çerçevede bir başka konu da bu bildirim yükümlülüğümde ilgili kurumlar arasındaki iş birliği nasıl yürütülüyor? Tabii, bu teknik bir ayrıntı olduğu için bunun çok biliniyor olmaması gayet olağan. Okulda herhangi istenmeyen bir durum olması hâlinde bu durumdan haberdar olan ilk kişi vakayı emniyete bildirmekle yükümlü yani böyle bir yükümlülük hepimizde var. Emniyete bildirimden sonra eş zamanlı olarak adli süreç başlatılıyor bununla birlikte potansiyel müdahale hizmetleri konusunda rehber öğretmenlerimiz derhâl devreye giriyor. Yine bu bağlamla ilgili olduğu için biraz önce bir örneğimiz vardı, onu arz etmek istedim hemen birazdan ifade ederim.

Şimdi, devam etmek istiyorum diğer sorulara da. Bizim eğitim ekosistemi konusu meselesi gerçekten önemli çünkü hani bütün evrende, bütün sistemler bir ekosistemde çalışıyor ve hepsi eş zamanlı ve katmanlı olarak çalışıyor, dolayısıyla biz eğitime bir ekosistem olarak bakıyoruz. Yani eğitimin hangi alt bileşenine dokunursak, hangi alt bileşenleri nasıl etkilenir? Bununla ilgili bir simülasyon modelimiz var ve diyelim ki biz ölçme değerlendirmeye ilgili bir şey yaptığımızda, bir karar değiştirdiğimizde bu diğer öğretmen yetiştirmeyi...

HACİ AHMET ÖZDEMİR (Konya) – Sayın Bakanım...

MİLLÎ EĞİTİM BAKANI ZİYA SELÇUK – Buyurun.

HACİ AHMET ÖZDEMİR (Konya) – Bu, bizim buluşumuz mu yoksa dünyada...

MİLLÎ EĞİTİM BAKANI ZİYA SELÇUK – Dünyada konuşulan bir şey.

Bütün bunları yaparken elbette eğitim ekosistemini yine yapay zekâyla desteklemeye çalışıyoruz, bununla ilgili ciddi çalışmalarımız var.

Şiddet eğilimi konusu, hani şiddetsiz bir dünya olabilir mi, yalıtılmış bir dünya? Aslında şiddet nötr bir enerjidir, yani benim kanaatimce. Siz o enerjiyi nereye sevk ederseniz onun hayrına çalışır. Yani biz bunu atölyede yönlendirirsek, sevk edersek o enerjiyi o, dışarıya bir saldırganlık olarak gitmez, o, bir spor olarak gider, o, başka bir sanatsal eylem olarak hayata geçer; dolayısıyla oradaki enerji nötr. Yani nereye sevk ettiğimize bağlı bu da eğitimle çok alakalı.

1-2 yaşında eğitimle ilgili ne yapılabilir? Tabii, bu da özellikle ana, baba okullarıyla, ebeveynlik okullarıyla çok ilgili ve Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığımızın bu konuda güzel çalışmaları var. Bizim de özellikle 3 yaştan itibaren çocuklara oyun sandığı vermek ve bununla eğitim için eğitim takvimi yapip anne, babaya destek olmak gibi çalışmalarımız var.

Bir başka konu, okul öncesinde, ilkokul müfredatında bu konular var mı? Bir somut olarak var yani şiddetin olumsuzluğu konusunda, kadına yönelik tavırlar konusunda, bir erkeğe yönelik tavırlar ya da insana yönelik tavırlar konusunda bazen spesifik ama çoğunlukla daha genel ifadelerle var.

Sanal zorbalık müfredatta var. Bununla ilgili çok sayıda içerik var, videolar var, söylediğim gibi farklı gruplara yönelik özellikle var. Çocukların bunlardan nasıl etkilendiğine dair araştırmalarımız var, takip araştırmaları bunlar. Onlarla ilgili de bir takım çalışmalar var.

Bir başka konu, halk eğitiminde sadece meslek kursları mı var? Sadece meslek kursları yok tabii ki, kişisel gelişim kursları var, ağırlık olarak çok, belki yarısına yakını kişisel gelişim kursları. Burada da biraz önce söylediğim gibi genel anne, babalıkla ilgili veya özel eğitime ihtiyacı olan çocuklara anne, babalıkla ilgili veya evlenmeden önceki anne, babalık anlayışıyla ilgili veya beklentileriyle ilgili birtakım kurslar içerikler var.

Uzaktan eğitimle ilgili erişemeyen çocuklarda kız, erkek çocuk meselesinden de bahsedildi. Bizim aslında burada gördüğümüz şey çocuk yani kız çocuklarının erişimi, erkek erişimi diye baktığımızda yapılan çalışmalar var. Elbette her veri bizde kız ve erkek olarak e-okul platformunda zaten öyle klasifikasyona tabi tutulduğu için o şekilde otomatik çıkıyor. Dolayısıyla hangi çocuğumuzun ne kadar, ne şekilde eriştiği, kaç saat kaldığı, kaç kere girdiği... Bütün bunlarla ilgili ayrıntılı verilerimiz var, bunları ilan da ediyoruz ve sayılarla EBA diye web sitemizde de yayımlıyoruz. Erişemediğimiz çocuklarla ilgili tek tek bilgimiz, bulgumuz var -yine araştırma sonuçları- ve bunların yaklaşık 750 binine -ki kardeş sayısına bakarak ortalama 3 kardeş ve üzeri çocuklarda bir yoğunlaşma da oldu- bu 750 binden fazla tableti verdik, vermeye devam ediyoruz, farklı kuruluşların da verdiğini biliyorum. Ama bunun ötesinde de 15.300 EBA Destek Merkezi açtık yani çocuğun kendi okulu olması şart değil, herhangi bir okula gidip oradaki EBA Destek Merkezinde ortalama 10 bilgisayar var ve oradan ücretsiz olarak çocuk yararlanabilir, orayı kütüphane olarak kullanabilir, evi kalabalık olabilir veya başka sorunlar olabilir o yüzden de 15.300 merkezde ki bunlar özellikle ihtiyaç duyulan bölgelere özel olarak seçilmiş okullardır. O okullar yürüyüş mesafesinde, gidip bu okullarda her türlü internet hizmetinden yararlanabilirler.

Bir başka konu...

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Kızlar açısından bir eksik var mı Sayın Bakan?

MİLLÎ EĞİTİM BAKANI ZİYA SELÇUK – Kızlar ya da erkekler olarak diye bir anlamlı derecede manidar bir farklılık yok ama bazı konularda bir farklılaşmayı görüyoruz. Mesela PISA, TIMSS gibi uluslararası sınavlarımızda kız çocukların matematik başarıları daha yüksek yani her zaman olumsuz olarak seyretmiyor mesele. Mesela not ortalamasında kız çocuklarımızda daha büyük bir avantaj görüyoruz yani daha ilerideler.

Bunun ötesinde hani sık sık müfredat değişiyor... Benim şöyle bir anlayışım var çok değerli milletvekillerimiz: Ben müfredatın değiştirilerek, tek bir parametreyle bir sistemin dönüştürüleceğine inanmıyorum kişisel olarak. Dolayısıyla ben mevcut müfredatın iyileştirilmesi, etkili kullanılması, optimizasyonu üzerinde çalışıyorum ve hiç müfredat değişikliği yapmadık geldiğimizden beri. Önemli olan... Mesela bana birisi “Sizin matematik müfredatınızla İngiltere’ninki, Almanya’ninki, Fransa’ninkini karşılaştıracamız.” dese emin olun hemen hemen hiçbir fark yok. Yani nerede yok?

Müfredatta yok. Peki, uygulamada ne var yani uygulamada neyle karşılaşıyoruz? İyileştirmemiz gereken alanlar var. O yüzden PISA’da bir yılda 12 ülke birden yukarı çıktık, o yüzden TIMSS’te 15,16 ülke birden yukarı çıktık geçtiğimiz sınavlarda. Biliyorsunuz, bazı tedbirler işe yaradı.

Bunun ötesinde bu “Toplumsal cinsiyet eşitliği kavramı sizin için tabu mu?” diye soru vardı. Benim böyle bir tabum yok, ben cinsiyet eşitliğiyle ilgili metinleri hani kaldırımda değilim, bununla ilgili çalışmalar devam ediyor. Biz buna Bakanlık olarak, kurumsal olarak bakıyoruz ve cinsiyet eşitliği meselesi belki cinsiyet adaleti diyerek mesela Millî Eğitimde de fırsat eşitliği değil de fırsat adaleti ibaresini kullanıyoruz. Şundan dolayı: Herkese eşitlik sağlamak bazı çocukları yine dezavantajlı kılıyor. Herkesin hakkettiğini vermek adalet kavramını gündeme getiriyor ve mesela, biz okulların risk analizini yaptığımızda bir okulda öğrenci başına 100 lira harcıyoruz ama bazı okullarda da 64 lira harcıyoruz. Niye? Oranın okul aile birliği daha güçlü ve imkânları daha fazla dolayısıyla, eşit davranmıyoruz, adil davranıyoruz ve fırsat adaleti biçiminde bir yaklaşım sergiliyoruz.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Bunu yeni mi kullanmaya başladık, adaleti?

MİLLÎ EĞİTİM BAKANI ZİYA SELÇUK – Yani ben göreve geldiğimde bir vizyon dokümanı çıktı. O dokümanda bu yazıyor.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Eşitliği kullanmıyor muyuz yani?

MİLLÎ EĞİTİM BAKANI ZİYA SELÇUK – Eşitliği kullanıyoruz yani yeri geldiğinde onu kullanıyoruz ama genel olarak eğitim teorisi felsefesinin bakışında “fırsat adaleti”ni kullanıyoruz çünkü öbür çocuğun 3 kat şeye ihtiyacı var, diğerinin 1 kat ihtiyacı var. Bazen öyle oluyor, o yüzden adaleti kullanıyoruz. Eşitliği bir aşama yukarı çıkarmaya gayret ediyoruz.

Şiddete tanık olan çocuklara ne yapıyorsunuz? Bununla ilgili tabii, tek tek, her bir çocuğumuzla ilgili spesifik çalışmalarımız var.

Şimdi, ben 2003-2006 yılları arasında Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı yapmıştım. Bizim özel komisyonlarımız vardı ve bu, Türkiye’de sivil toplum kuruluşlarının katıldığı ve bir şekilde ilgili kurum ve kuruluşların destek verdiği, o dönemde Avrupa Birliğinden finansa edilen bir ekip bütün kitapları taradı ve tarihsel önyargılarla ilgili, cinsiyet eşitsizliğiyle ilgili ve benzeri konularla ilgili hem ülkelerle birlikte tarihsel içeriklerin rasyonallitesi konusunda çalışmalar yaptık hem de toplumsal cinsiyet eşitliği anlamında düzeltmeler yapıldı. Bu, zaman içerisinde devam etti, yani bırakılmadı ve en son 2016’da tekrar böyle bir çalışma yapıldı. Şu anda da bununla ilgili zaman zaman çalışan özel bir komisyon var. Bununla ilgili bize sahadan geri bildirim geliyor yani okullar, öğretmenler, okul yöneticileri, akademisyenler bize diyorlar ki: “Ya, hayat bilgisi kitabının şu sayfasındaki şu fotoğrafta bir sıkıntı var.” Biz bunu hemen ilgili komisyona da iletiyoruz ve bunlar, öğretim yılı başlamadan önce, ilgili kitabı hangi yayınevi basmışsa onlara bildirilip değiştiriliyor, paylaşılıyor.

“Öğretmen yükümlülükleri nedir?” diye bir soru vardı.

Affedersiniz, bu, Emine Bulut’la ilgili... Emine Bulut’un, hanımefendinin, kızıyla ilgili olayın ardından tabii ki bizzat temasa geçildi, koruma altına alınması söz konusu oldu. Ama anneannesinin yanında kalmakla ilgili, psikolojik danışman arkadaşlarımızın “Kesinlikle bu daha sağlıklı olacak, koruma altına almalıyım.” şeklinde bir raporu oldu. Bu arada, evlerine çok yakın olan bir özel okula gitmek istedi. Oraya kaydı yapıldı, ücretsiz olarak oraya yerleştirildi ve çocuğumuzla ilgili hâlen belirli aralıklarla şey yapıyoruz yani o süreç devam ediyor. Bunu da paylaşmak istedim.

Bu, tacizci öğretmenlerle ilgili bir konu vardı. O konuda da bizim her ay toplanan bir disiplin kurulumuz var. Tabii, biz hukuka uygun davranmak durumundayız. Yani hukuk bazen bize şunu emredici davranıyor, diyor ki: “Bu fiili işleyen kişinin görevden ihraç edilmesi lazım.” Kesinlikle ihraç

ediliyor ve hiçbir zaman kaybı olmaksızın hemen yapılıyor bu. Bazen hukuk bize diyor ki: “Burada eylemin niteliğine göre şu şekilde bir cezanın verilmesi gerekir.” Biz onu yapıyoruz. Yani Millî Eğitim Bakanlığı olarak eğitim kurumlarında, eğitim gibi ulvi bir konuda, bir okul ortamında, çocukların olduğu bir ortamda böyle bir şeyi mazur görmemiz ya da “acaba, ama, fakat” gibi birtakım kelimelerle birtakım zorlamalara girmemiz asla söz konusu olamaz. Burada ne gerekiyorsa o yapılır, ziyadesiyle yapılır. Bizim vazifemiz bu çünkü. Bu konuda gereken her türlü hassasiyeti arkadaşların gösterdiğini de görüyorum.

Bunun dışında, tabii, arkadaşlar Millî Eğitim Bakanlığının 2019-2023 Strateji Planı’nda çocuk ve kadına yönelik olarak şiddetle mücadele amaçlı kısımlarını da vermişler, Amaç 6 ve Hedef 6.4’le ilgili, oldukça ayrıntı var. Ama stratejik planda da yer aldığını ifade etmek bakımından arz etmek istedim.

Başka bir şey, “Şiddetle ilgili, şiddetin önlenmesiyle ilgili çalışmalar var mı?” Elbette, her yaş düzeyinde var, özellikle rehber öğretmenlerimiz bu konuda gerçekten çok donanımlılar ve çok büyük hassasiyetleri var bu konuda. Rehber öğretmenlerimiz de ağırlıklı olarak kadınlardan oluşuyor ve bu konuda özellikle görev almak istiyorlar yani “Biz bu konuda Türkiye’de formatör olmak istiyoruz.” diye talepleri var. Çalışmaların etkinliği konusunda da çalışmalar var.

Bir başka şey, “Öğrencilerin şiddet algısı nedir, bu konuda eğitim veriyor muyuz?” Bizim ölçeklerimiz var, yani çocuklardaki şiddet algısı “Neleri seyrediyorsunuz, neleri beğeniyorsunuz, son zamanlarda şu, şu davranışları gösterdiniz mi, en son ne zaman akran zorbalığı yaşadınız?” vesaire gibi maddeler içeren ölçeklerimiz var ve bu ölçekler sürekli olarak kullanılıyor ve ölçme değerlendirmeler yapılıyor. Bu, “Rehber öğretmenlerin eğitiminde, onların alacakları hizmet içi eğitimde acaba neye ağırlık vermeliyiz?” gibi konulara da ışık tutuyor. Şiddet içermeyen çalışmalarla ilgili de birtakım rol modeller veya hikâyeler bastırıyoruz. Bazen UNICEF’le ortak yapıyoruz, bazen öğretmen hikâyelerini dikkate alıyoruz. Burada birtakım örnekler var. Bütün bunların hepsinde, bu, şiddetin önüne geçmeyi hedefleyen çok sayıda hikâye yazılıyor ve bu hikâyeler vasıtasıyla da bu konuyu biraz kendi tabii atmosferinde yeşertmeye çalışıyoruz.

Eğer cevap veremediğim sorular varsa bunları yazılı da ifade edebilirim Sayın Başkanım.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Evet, Kıymetli Bakanım, 2 milletvekili arkadaşımızın yazılı sorusu var. Ben onu arkadaşlarımıza ileteceğim, yazılı olarak cevaplarınızı sizlerden arzu edeceğiz.

Kıymetli Bakanım ben hem sunumu hem de sorulara cevabı için çok teşekkür ediyorum.

Kıymetli Bakanım, Türkiye verilerinde erken yaştaki evliliklerde bizim çok canımızı sıkkan rakamlar vardı ve özellikle son yıllarda yapmış olduğumuz ve uluslararası kuruluşların, UNFPA’nın yapmış olduğu rakamlar da dâhil olmak üzere erken yaştaki evliliklerin azaldığını görüyoruz. Bundaki en önemli etken Millî Eğitim Bakanlığımızın on iki yıllık zorunlu eğitimidir. Bu konu hepimizin en hassas olduğu konuydu ve ciddi bir düşüş var erken yaştaki evliliklerde.

Bir teşekkür, özel teşekkür yapıyorum, Emine Bulut vakasında spesifik olarak vakayı takip edip, evladı takip edip, özel eğitim kurumuna gönderip anneannesine kadar takip etmeniz ve spesifik cevabınız, beni ve inanıyorum ki Komisyon üyesi...

MİLLÎ EĞİTİM BAKANI ZİYA SELÇUK – Bunu hepsi için yapıyoruz ama yani, hepsi için.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Sayın Bankoğlu bir tane isim verdi ve siz de bir vaka üzerinden cevabını verdiniz. İnanıyorum ki hangisini söylesek aynı bilgi gelecekti. Bu bizim için çok önemli. Yani şiddeti önlemek birinci vazifemiz ama şiddet olduysa özellikle geride kalan evlatlarımızla ilgili yakın ilgi memnuniyet verici.

2000 yılındaki Birleşmiş Milletler Binyıl Kalkınma Hedefleri çerçevesinde 2'nci hedef eğitimdeki eşitlikte ve bu konuda da çok yol katettik. Şimdi sürdürülebilir kalkınma hedeflerimiz var Kıymetli Bakanım ve 4'üncü hedefimiz yine eğitim. Okur yazarlık oranlarımızın daha da artırılması için, özellikle kadınlarımıza yönelik okur yazarlık kursları açılırsa bu sürdürülebilir kalkınma hedeflerimizin 4'üncü maddesinde de ciddi manada ilerleme sağlamış oluruz diye düşünüyorum ki ilerlendi ama hâlâ devam ediyor. Sürdürülebilir kalkınmanın hedeflerine erişilmesinde eğitimin rolü gerçekten çok yüksek.

Türkiye Büyük Millet Meclisinin var olduğu andan itibaren, 1920'den itibaren, Kıymetli Bakanım, Millî Eğitim Bakanı Meclise sadece Millî Eğitim Komisyonu ve Plan Bütçe Komisyonları için gelmiş. Şimdi, bu Komisyonun farkındalık yaratmak gibi bir amacı var. Bu vesileyle şiddeti önlemek için tüm paydaş bakanlıkların buraya davetini önemli görüyorduk ve Kadına Yönelik Şiddetle Mücadelenin Araştırılması Komisyonuna Millî Eğitim Bakanının gelmesi de ilktir. Ben bu vesileyle bütün yöneticilerimize ve size teşekkür ediyorum, emeklerinize sağlık.

MİLLÎ EĞİTİM BAKANI ZİYA SELÇUK – Estağfurullah.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Aysu Hanım, bir sözünüz mü var?

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Cevaplanmayan sorulara yazılı cevap alabilir miyiz?

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Evet, tabii ki.

MİLLÎ EĞİTİM BAKANI ZİYA SELÇUK – Tabii ki. Eğer şu anda çok özel bir şey varsa onu da hemen lütfen...

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Yani, bu şeyleri, taciz, tecavüz, öğretmenler açısından... Kaçı soruşturma sonucu ihraç oldu, kaçtı başka yere tayin oldu, onun verisini ben merak ediyorum. Bir de bu, pandemide kız çocuklarının eğitime erişimiyle ilgili verileri. Yazılı verecekseniz de ekleyebilirsiniz...

MİLLÎ EĞİTİM BAKANI ZİYA SELÇUK – Tabii tabii.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Sayın Bakanımız biraz evvel 03.50'deki uçağını bir kez daha bizim Komisyonumuz için bir saat daha öteledi. Ben hassasiyetiniz için teşekkür ediyorum.

Sayın Bakanım, Sayın Bankoğlu'nun kullanmış olduğu "tacizci öğretmenler" ifadesinin... Ben "tacizci" ve "öğretmen" in yan yana gelmesinden dolayı duyduğum rahatsızlığı...

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – "Tacizde bulunan" diyelim.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Evet.

Öğretmen benim için "Elini öperim." dediğim tek meslek grubu. Eli öpülesi bir meslek grubumuzla o çirkin kavramı yan yana getirmememiz lazım.

MİLLÎ EĞİTİM BAKANI ZİYA SELÇUK – Çok haklısınız.

BAŞKAN ÖZNUR ÇALIK – Tacizde bulunan, hiçbir şekilde öğretmen olamaz diye düşünüyorum.

Bu vesileyle, hoş geldiniz, çok teşekkür ederiz sunumlarınız için.

Komisyonadaki milletvekili arkadaşlarıma da teşekkür ediyorum.

Toplantımızı kapatıyorum.

Kapanma Saati: 15.30